

Absolventi středních škol a trh práce

Odvětví:

ELEKTROTECHNIKA

Mgr. Pavla Chomová
Mgr. Gabriela Doležalová
Ing. Jiří Vojtěch
a kolektiv autorů

Praha 2014

Obsah

1. Úvodní slovo	3
2. Nově přijatí žáci a absolventi škol.....	4
2.1 Vývoj počtu absolventů a jejich oborová struktura	4
2.2 Vývoj počtu nově přijatých žáků a jejich oborová struktura	7
2.3 Struktura nově přijatých žáků v krajích	10
2.4 Přehled oborů vzdělání	11
2.5 Přehled středních škol.....	13
3. Nezaměstnanost absolventů škol na trhu práce	13
3.1 Nezaměstnanost absolventů škol podle kategorie vzdělání	14
3.2 Nezaměstnanost absolventů škol podle oboru vzdělání	16
3.3 Nezaměstnanost absolventů škol v krajích	17
4. Přechod absolventů škol na vysoké a vyšší odborné školy.....	17
4.1 Přihlašování absolventů s maturitou na vyšší odborné a vysoké školy	17
4.2 Předčasné odchody z vysokých škol	20
5. Shoda vzdělání a zaměstnání u absolventů	21
5.1 Zaměstnanost mladých absolventů podle seskupení povolání	21
5.2 Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání	23
6. Pohled absolventů škol na své uplatnění v oboru	25
6.1 Uplatnění absolventů v oboru.....	25
6.2 Důvody absolventů pro práci v jiném oboru	26
6.3 Využití získaných dovedností z pohledu absolventů	28
7. Potřeby a názory zaměstnavatelů na připravenost absolventů škol.....	29
7.1 Požadované dovednosti u absolventů ze strany zaměstnavatelů	29
7.2 Charakteristiky přijímání absolventů do zaměstnání z pohledu zaměstnavatelů	32
7.3 Poptávka po profesích či oborech vzdělání na trhu práce	34
8. Trh práce a zaměstnanost v ČR a EU	35
8.1 Zaměstnanost podle odvětví	36
8.2 Zaměstnanost podle profesních skupin	37
9. Závěr.....	38

Absolventi středních škol a trh práce – odvětví ELEKTROTECHNIKA

Mgr. Pavla Chomová, Mgr. Gabriela Doležalová, Ing. Jiří Vojtěch a kolektiv autorů

Vydal Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

© NÚV 2014

Korektura: Oddělení pro informační a publikační činnost

1. Úvodní slovo

Mezi odborným vzděláváním a trhem práce existuje úzká vazba. Jedním z hlavních cílů vzdělávání je poskytovat žákům kvalifikaci vhodnou pro uplatnění na trhu práce. Ve školách žáci získávají všeobecné i odborné vědomosti a dovednosti – kompetence, které jim mají umožnit dobré budoucí pracovní uplatnění.

Vzdělávání tím vlastně formuje budoucí nabídku kvalifikované pracovní síly. V ideálním případě by měla existovat rovnováha mezi nabídkou nových pracovních sil na jedné straně a poptávkou zaměstnavatelů na straně druhé. Aby byl tento proces co nejefektivnější, je důležité, aby měl resort školství i další zainteresované subjekty na všech svých rozhodovacích úrovních k dispozici (pro svá jednání a strategická i koncepční rozhodování) co nejvíce informací jak o potřebách a požadavcích zaměstnavatelů a trhu práce, tak i o připravenosti a úspěšnosti absolventů škol při přechodu do pracovního života. Tyto informace poskytují resortu školství potřebnou zpětnou vazbu, a mohou tedy posloužit k dalšímu rozvoji vzdělávání.

Národní ústav pro vzdělávání (NÚV) se problematice odborného vzdělávání žáků a jejich následného uplatnění na trhu práce dlouhodobě věnuje. Každoročně jsou zpracovávány informace o vývoji oborové struktury žáků na středních i vyšších odborných školách, stejně jako údaje o nezaměstnanosti absolventů škol. V několikaletých časových intervalech jsou zjišťovány také jak názory zaměstnavatelů na připravenost absolventů škol pro praxi, tak i názory samotných absolventů na využití získaných dovedností. Mezi zpracovávány informacemi nechybí ani názory pracovníků úřadů práce, materiály zaměřené na zjišťování potřeb trhu práce prostřednictvím analýz inzertní nabídky pracovních míst, porovnávání shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním atd. Všechny tyto informace doposud zjištěné a zpracované v NÚV jsou dostupné na webových stránkách www.infoabsolvent.cz nebo na www.nuv.cz v části Vzdělávání a trh práce.

Zmíněné materiály a publikace jsou obvykle zaměřeny na jednu z uvedených tematických oblastí. Přitom řada jednání a rozhodování v odborném školství probíhá spíše v rámci stejného oborového zaměření, to znamená, že odpovídá rámci jednotlivých odvětví či sektorů. V tomto rámci jsou také organizovány a pracují oborové skupiny a sektorové rady, v kterých jsou zastoupeni odborníci a představitelé jak vzdělavatelů, tak zaměstnavatelů či jejich sdružení.

A právě potřeba mít pohromadě informace podle oborového zaměření stojí za vznikem tohoto materiálu. Ten totiž **obsahuje důležité a dostupné informace o počtech nově přijatých žáků a absolventů škol, o jejich připravenosti a úspěšnosti při přechodu na trh práce, popřípadě do dalšího vzdělávání, o tom, jestli absolventi skutečně v oboru pracují apod., pro zvolené odvětví, zde konkrétně pro odvětví ELEKTROTECHNIKA.** Kromě této publikace vznikly stejné materiály i pro další odvětví: strojírenství, stavebnictví, zemědělství, ekonomika, obchod, služby a gastronomie.

Vzhledem ke svému charakteru by tato publikace měla sloužit především představitelům MŠMT, MPSV a krajských úřadů, zástupcům zaměstnavatelů v elektrotechnickém odvětví, členům oborových skupin a sektorových rad pro oblast elektrotechnika ad. Ti všichni se totiž nějakou měrou podílí na rozvoji a směřování odborného vzdělávání, a to na úrovni daného odvětví.

Tato publikace obsahuje jen základní výtah dostupných informací. Vzhledem k jejímu omezenému rozsahu není možné do ní zahrnout všechny relevantní a užitečné informace ke každému tématu. Proto jsou v každé kapitole uvedeny zdrojové materiály a další užitečné odkazy, které je možné si volně vyhledat, a to především v Informačním Systému o uplatnění Absolventů škol na trhu práce (ISA) na www.infoabsolvent.cz.

2. Nově přijatí žáci a absolventi škol

Nejprve je třeba se podívat, kolik absolventů škol vlastně každoročně své vzdělávání úspěšně dokončí. Informace o absolventech škol i počtech žáků vychází z výkonových statistik školství, které MŠMT každoročně povinně zjišťuje od škol. Pro komplexnější pohled je v této kapitole vždy uveden nejen počet absolventů **skupiny oborů 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika**, ale i počet absolventů celkem.

2.1 Vývoj počtu absolventů a jejich oborová struktura

V roce 2013 úspěšně ukončilo studium na střední škole (bez nástavbového studia) 91,9 tisíc absolventů, což je o 4,9 tisíc méně než v roce předchozím. Za poslední 4 roky se jejich počet snížil dokonce o 10,5 %. Navíc vzhledem k výraznému poklesu počtu nově přijatých žáků do středních škol v posledních čtyřech letech z důvodu demografického poklesu je nutno i v dalších letech počítat s dalším propadem počtu absolventů škol.

Mezi absolventy středních škol (bez nástavbového studia) bylo v roce 2013 zhruba **27 % absolventů s výučním listem (kategorie E a H), 5,5 % absolventů s maturitou a s odborným výcvikem (kategorie L0), 42 % absolventů klasických maturitních oborů (kategorie M) a 25 % absolventů gymnaziálních oborů (kategorie K).**

► Skupina oborů 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika

Absolventi oboru skupiny **26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika** tvořili v roce 2013 s počtem 5,8 tisíc přibližně **6,4 % ze všech absolventů** středních škol (bez nástavbového studia). Patří tedy mezi **pátou nejvíce zastoupenou skupinu oborů vzdělání** (po gymnáziích a po strojírenských, gastronomických a ekonomických oborech).

Počet absolventů elektrotechnických oborů dlouhodobě klesá. Do roku 2010 byla důvodem této skutečnosti spíše ztráta zájmu o uvedené obory mezi žáky, neboť se jejich počet snižoval rychleji než počet absolventů celkem. Podíl absolventů elektrotechnických oborů vzdělání na celkovém počtu absolventů se pak mezi lety 2002 a 2010 snížil z 9,6 % na 7,8 %. **Od roku 2010 podíl absolventů elektrotechnických oborů středních škol (bez nástaveb) spíše stagnoval na úrovni okolo 8 %.** Počet absolventů elektrotechnických oborů však dále klesá kvůli demografickému úbytku žáků celkově. Mezi lety 2010 a 2012 se počet absolventů elektrotechnických oborů snížil z 8,0 na 7,6 tisíc.

V posledním roce se snížil počet absolventů elektrotechnických oborů o dalších 1,7 tisíc. Velkou měrou se na tom podílela skutečnost, že v roce 2013 ubylo absolventů elektrotechnických oborů kategorie M na úkor **nového oboru Informační technologie ze skupiny 18 Informatické obory**. Zmíněný obor se začal vyučovat poprvé ve školním roce 2008/09 a rychle se zvyšoval počet žáků v tomto oboru. **Podíl absolventů elektrotechnických i informatických oborů v roce 2013 dohromady dosáhl 8,2 %.**

Tab. 2.1: Vývoj počtu absolventů škol podle kategorie vzdělání¹

Absolventi - denní forma vzdělávání									
Rok	Kat. E,H		Kat. L0		Kat. M		Kat. K	Celkem (po ZŠ)	
	Sk. 26	Vše	Sk. 26	Vše	Sk. 26	Vše		Sk. 26	Vše
2002	4 132	44 483	2 475	6 792	4 250	42 428	18 527	10 857	113 120
2007	3 200	35 822	2 167	6 933	4 913	46 511	24 193	10 280	114 112
2010	2 083	27 449	1 555	7 241	4 341	43 363	24 198	7 979	102 709
2011	2 053	27 791	1 420	5 811	4 514	40 461	23 862	7 987	98 455
2012	2 200	27 243	1 135	5 506	4 221	39 590	23 888	7 556	96 813
2013	2 024	24 592	973	5 070	2 841	38 969	22 686	5 838	91 884
změna 10-13 (%)	-2,8%	-10,4%	-37,4%	-30,0%	-34,6%	-10,1%	-6,2%	-26,8%	-10,5%

Z 5,8 tisíc absolventů elektrotechnických oborů vzdělání v roce 2013 jich **35 %** (2,0 tisíc) tvořili **absolventi s výučním listem** (kategorie E a H), **17 %** (1,0 tisíc) pak **absolventi oborů s maturitou a odborným výcvikem** (kategorie L0) a zbylých **49 %** (2,8 tisíce) představovali **absolventi klasických odborných maturitních oborů** (kategorie M). V jednotlivých kategoriích je však vývoj počtu absolventů rozdílný.

V případě kategorie **středního vzdělání s výučním listem** ve skupině Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika klesal počet i podíl absolventů do roku 2010. Od tohoto data se snižování zastavilo a počet absolventů se pohybuje okolo 2,0 – 2,2 tisíc a jejich podíl na absolventech s vyučením tak v roce 2013 dosáhl **8,2 %**, což je mírně nadprůměrná hodnota.

Dlouhodobě klesá počet i podíl absolventů **elektrotechnických oborů kategorie L/0**, tedy maturitních oborů, jejichž součástí je i odborný výcvik. Jejich počet se od roku 2007 snížil o více než polovinu na 1 tisíc absolventů v roce 2013. Přesto je skupina elektrotechnických oborů v této kategorii druhá nejpočetnější po strojírenské skupině oborů. Téměř každý pátý absolvent kategorie L/0, tj. **19,2 %** těchto absolventů, získá vzdělání v některém z elektrotechnických oborů vzdělání.

Tab. 2.2: Vývoj počtu absolventů elektrotechnických (skupina 26) a informatických (skupina 18) oborů kategorie M²

Rok	Kat. M				
	Sk. 18	Sk. 26	Sk. 18+26	Vše	Sk. 18+26 (%)
2011	0	4 514	4 514	40 461	11,2%
2012	141	4 221	4 362	39 590	11,0%
2013	1 672	2 841	4 513	38 969	11,6%

Největší podíl absolventů elektrotechnických oborů ve středním vzdělávání končí klasické maturitní obory vzdělání, tedy z **kategorie M**. Počet těchto absolventů dlouhodobě kolísá mezi 4 a 5 tisíci a v podstatě jen kopíroval vývoj počtu absolventů oborů kategorie M

¹ V tabulce je uvedena procentní hodnota změny počtu absolventů mezi roky 2010 a 2013, protože účelem bylo vyjádřit rozsah změn ve střednědobém období, tzn. v posledních 4 letech. Samozřejmě k velkým změnám docházelo už dříve, což dokazují hodnoty počtu absolventů v roce 2002 a 2007.

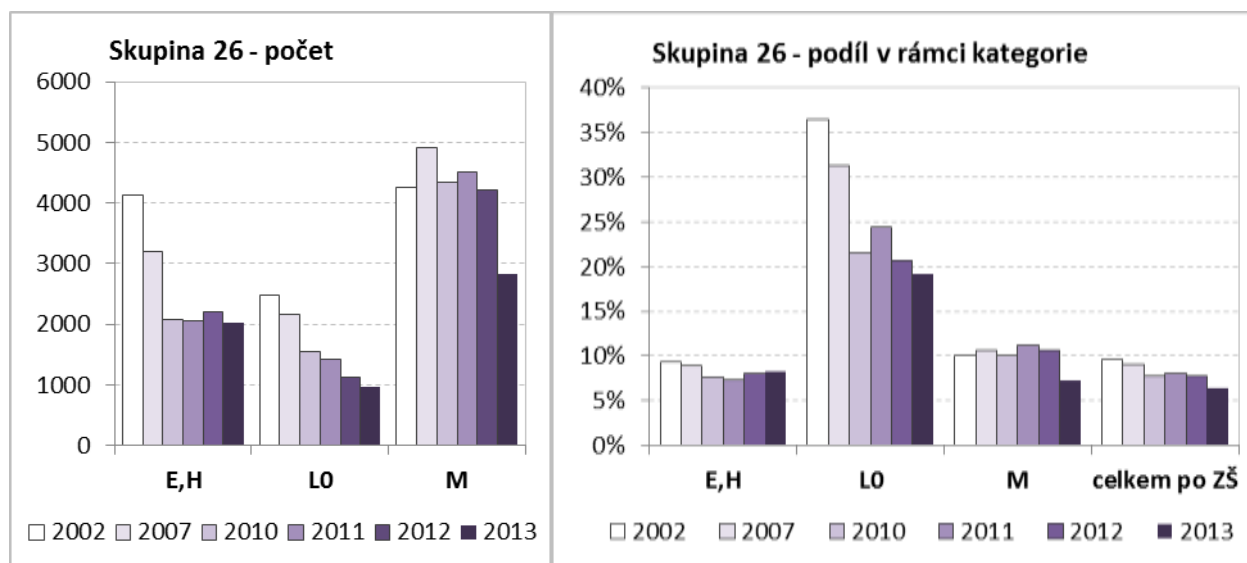
² Skupina oborů vzdělání 18 Informatické obory je na úrovni středních škol zastoupena jediným, novým oborem, a to 18-20-M/01 Informační technologie.

celkově. Podíl absolventů elektrotechnických oborů vzdělání v této kategorii totiž dlouhodobě **stagnoval mezi 10 a 11 %**. V roce 2013 však nastala jiná situace, kdy výrazně ubylo absolventů maturitních elektrotechnických oborů kategorie M, a to o 1,4 tisíc na 2,8 tisíc absolventů (tj. pokles o 33 %). Jak už bylo zmíněno, důvodem je hlavně skutečnost, že v tomto roce poprvé ve větším počtu absolvovali žáci v oboru **Informační technologie**, který vznikl jako nový obor a byl zařazen do jiné skupiny oborů (**18 Informatické obory**). Pokud bychom k absolventům maturitních oborů kategorie M ze skupiny 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika připočítali také absolventy zmíněného informatického oboru (téměř 1,7 tisíc absolventů), dostaneme se opět na úroveň počtu absolventů předchozích let, tj. na počet 4,5 tisíc (viz tabulka 2.2). Jde tedy převážně o administrativní přesun absolventů do jiné skupiny.

Podíl absolventů kategorie M a skupiny 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika v roce 2013 činil **7,3 %** z celkového počtu absolventů kategorie M. **Společně s absolventy oboru Informační technologie** je to však už **11,6 %**, což je po absolventech lyceí a ekonomických oborů třetí nejpočetnější skupina v počtu absolventů klasických maturitních oborů kategorie M.

Podrobnější údaje o počtech a podílech absolventů a jejich vývoji pak obsahují tabulky 2.1, 2.2 a obrázky 2.1 a 2.2.

Obr. 2.1 a 2.2: Vývoj počtu a podílu absolventů škol v jednotlivých kategoriích (denní forma)

Počet absolventů nástavbového studia celkem v posledních čtyřech letech klesá, hlavně v případě denní formy vzdělání. Ještě více však ubývá absolventů elektrotechnických nástavbových oborů, kteří v roce 2013 tvořili 6 % absolventů nástaveb v denní a 3,8 % absolventů v jiné než denní formě vzdělání. V roce 2013 tak dosáhl počet absolventů nástavbového studia v elektrotechnice 324 absolventů, u vyššího odborného vzdělání dosahuje tato hodnota 250 absolventů. To značí, že na vyšších odborných školách nejsou elektrotechnické obory příliš zastoupeny, ovšem počet absolventů elektrotechnických oborů vyšších odborných škol se poslední tři roky příliš nemění.

Tab. 2.3: Vývoj počtu absolventů škol podle kategorie vzdělání

Absolventi	Kat. L5				VOŠ			
	denní		jiná forma		denní		jiná forma	
	Sk. 26	Vše	Sk. 26	Vše	Sk. 26	Vše	Sk. 26	Vše
2002	487	6 316	304	3 459	331	6 572	0	643
2007	689	8 142	399	5 889	396	5 310	0	923
2010	438	6 252	302	5 558	278	4 663	18	1 689
2011	321	4 412	266	4 554	216	4 657	7	1 753
2012	274	3 682	176	4 049	226	4 935	24	1 672
2013	193	3 238	131	3 425	218	4 819	32	1 618
2013 (%)	6,0%	-	3,8%	-	4,5%	-	2,0%	-

Pokud Vás zajímá oborová struktura absolventů podrobněji, doporučujeme podívat se na www.infoabsolvent.cz → do části **Absolventi a trh práce** → v záložce **Vzdělávání a volba oboru** je pod nadpisem → **Počty žáků a absolventů** umístěna stránka **Vývoj počtu absolventů SŠ a VOŠ**. V ní lze dohledat srovnání zastoupení absolventů v jednotlivých skupinách a kategoriích oborů.

2.2 Vývoj počtu nově přijatých žáků a jejich oborová struktura

Struktura absolventů úzce souvisí se strukturou nově přijatých žáků. Ta totiž předznamenává, jak se bude přibližně vyvíjet počet a struktura absolventů o několik let později. V současnosti dochází k velkému snížení počtu žáků, což se začalo projevovat výrazněji i na oborové struktuře žáků. Největší snížení nastalo v roce 2010/11, kdy do 1. ročníků středních škol bylo přijato 113 150 žáků oproti 127 793 žákům v roce 2009/10. Pokles nově přijatých žáků ovšem pokračoval dále, v roce 2013/14 tak do 1. ročníků středních škol (kromě nástaveb) bylo přijato 101 258 žáků.

V posledních 3 letech (2010 – 2013) tedy došlo k celkovému poklesu počtu žáků vstupujících do 1. ročníku oborů středních škol navazujících na základní školu o 10,5 %. Nejméně za poslední 3 roky poklesl počet nově přijatých žáků do gymnaziálních oborů (o 3,0 %), nejvíce pak u odborných maturitních oborů vzdělání (o 19 % u kategorie L0 a o 13 % u kategorie M). Počet žáků vstupujících do oborů s výučním listem se pak od roku 2010 snížil o 10 % (z 35,1 tisíc na 31,5 tisíc nově přijatých žáků).

► Skupina oborů 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika

A jak je to s nově přijatými žáky ve skupině oborů **26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika**? Počet nově přijatých žáků v elektrotechnických oborech dlouhodobě klesal, v posledním roce se však zastavil. Podíl nově přijatých žáků do elektrotechnických oborů navazujících přímo na základní školu **poslední 4 roky** mírně kolísá mezi **5,3 – 5,6 %**, to znamená, že toto snížení počtu nově přijatých žáků v elektrotechnických oborech souvisí převážně s celkovým poklesem nově přijatých žáků a ne se ztrátou zájmu o tyto obory.

Ještě v roce 2007 však do elektrotechnických oborů vstupovalo 8,3 % žáků po základní škole. Tento úbytek přijatých žáků v elektrotechnických oborech však souvisí s převedením dříve elektrotechnických maturitních oborů zaměřených na informační technologie pod skupinu oborů 18 Informatické obory.

Z 5,5 tisíc nově přijatých absolventů do elektrotechnických oborů vzdělání v roce 2013 jich **35 %** (2,0 tisíc) bylo přijato do elektrotechnických oborů **s výučním listem** (kategorie E a H), **21 %** (1,1 tisíc) pak do **elektrotechnických oborů s maturitou a odborným výcvikem** (kategorie L0) a zbylých **41 %** (2,3 tisíce) představovali **nově přijatí** elektrotechnických **maturitních oborů** kategorie M.

Tab. 2.4: Vývoj počtu nově přijatých žáků do oborů středních škol po ZŠ podle kategorie vzdělání

Nově přijatí žáci - denní forma vzdělávání									
Rok	Kat. E,H		Kat. L0		Kat. M		Kat. K	Celkem (po ZŠ)	
	Sk. 26	Vše	Sk. 26	Vše	Sk. 26	Vše		Sk. 26	Vše
2002	4 280	52 508	2 966	8 817	5 725	53 003	25 308	12 971	141 239
2007	2 709	42 093	2 306	10 110	6 144	55 185	25 845	11 159	134 114
2010	2 235	35 123	1 516	8 002	2 621	46 156	22 859	6 372	113 150
2011	2 188	33 876	1 287	7 186	2 285	42 651	22 361	5 760	107 081
2012	2 187	33 202	1 129	6 406	2 172	40 022	22 811	5 488	103 419
2013	2 117	31 566	1 131	6 486	2 267	40 060	22 175	5 515	101 258
změna 10-13 (%)	-5,3%	-10,1%	-25,4%	-18,9%	-13,5%	-13,2%	-3,0%	-13,4%	-10,5%

Do **elektrotechnických oborů s výučním listem** je ročně **přijato** přibližně **2,1 tisíc žáků**, což odpovídá podílu **6,7 %** nově přijatých žáků do učebních oborů. Zatímco počet nově přijatých žáků do elektrotechnických učebních oborů mírně klesá (mezi lety 2010 – 2013 o 5,3 %), tak jejich podíl mezi vyučenými mírně roste (z 6,4 % v roce 2010 na 6,7 % v roce 2013).

Trochu jiný trend lze vidět v případě nově přijatých žáků do **elektrotechnických oborů s maturitou a odborným výcvikem** (kategorie L0). Od roku 2010 ubylo nově přijatých žáků do elektrotechnických oborů v kategorii L0 o 25 %, zatímco snížení počtu nově přijatých žáků do této kategorie celkem dosáhlo 19 %. To znamená, že postupně klesal i **podíl nově přijatých žáků do elektrotechnických oborů v kategorii L0** z 19 % v roce 2010 na **17,4 %** v roce 2013.

Počet nově přijatých žáků do **elektrotechnických oborů kategorie M** se v posledních čtyřech letech snížil o 13 %, stejným podílem však klesl také počet nově přijatých žáků do oborů kategorie M celkově. Z těchto údajů vyplývá, že zastoupení nově přijatých žáků v elektrotechnických oborech kategorie M v poslední době jen mírně kolísá, v roce 2013 dosáhlo hodnoty 5,7 %.

Tab. 2.5: Vývoj počtu nově přijatých žáků elektrotechnických (skupina 26) a informatických (skupina 18) oborů kategorie M

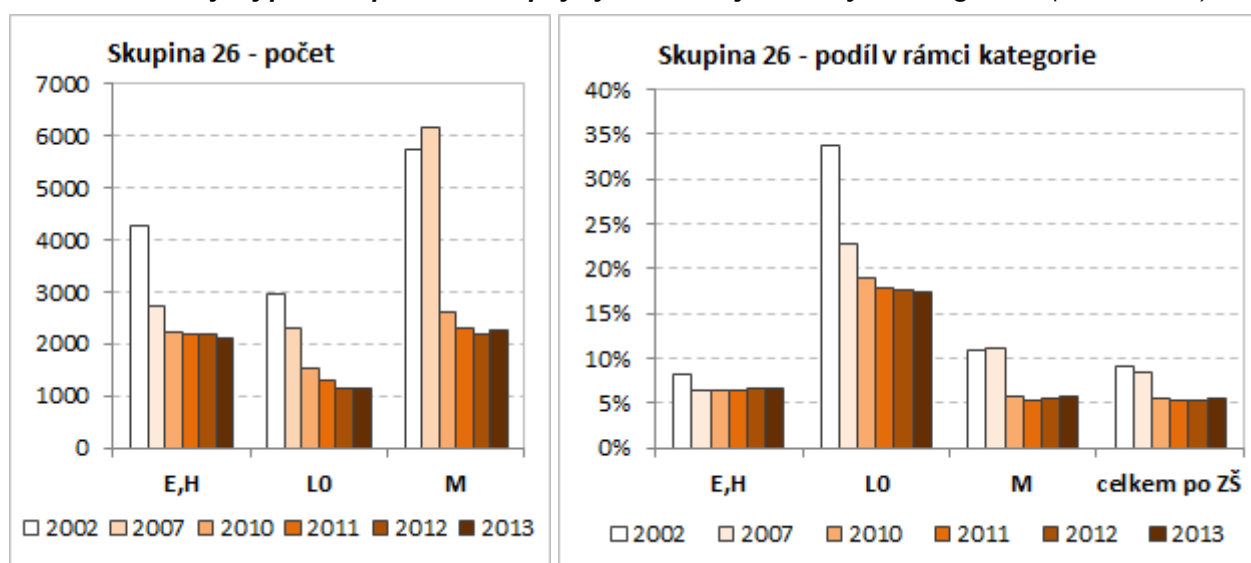
Rok	Kat. M				
	Sk. 18	Sk. 26	Sk. 18+26	Vše	Sk. 18+26 (%)
2010	3 789	2 621	6 410	46 156	13,9%
2011	3 911	2 285	6 196	42 651	14,5%
2012	3 709	2 172	5 881	40 022	14,7%
2013	3 831	2 267	6 098	40 060	15,2%

U maturitních elektrotechnických oborů kategorie M došlo k výraznému snížení počtu nově přijatých mezi lety 2007 a 2010, když v roce 2007 vstupovalo do elektrotechnických oborů

11 % žáků v rámci kategorie M, ale v roce 2010 už jen 5,7 %. Už dříve bylo zmíněno, že hlavním důvodem je převážně přesun nově přijatých žáků ze skupiny 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika do skupiny 18 Informatické obory. V roce 2013 bylo přijato dohromady do **elektrotechnických a informatických oborů kategorie M** na 6 tisíc žáků, což odpovídá dokonce podílu **15,2 %** nově přijatých žáků v rámci kategorie M (viz tab. 2,5). **Nový obor Informační technologie si tedy získal velkou oblibu mezi žáky.**

Podíl žáků vstupujících do elektrotechnických oborů s výučním listem tedy poslední čtyři roky velmi pomalu roste, u maturitních oborů pak spíše mírně kolísá. To znamená, že i v době, kdy klesá počet žáků celkově, se daří přijímat do elektrotechnických oborů s výučním listem nové žáky alespoň ve stejném zastoupení jako v předchozích letech. Podrobnější údaje o počtech a podílech nově přijatých žáků a jejich vývoji pak obsahují tab. 2.4 a obr. 2.3 a 2.4.

Obr. 2.3 a 2.4: Vývoj počtu a podílu nově přijatých žáků v jednotlivých kategoriích (denní forma)

V případě nástavbového studia dochází dlouhodobě ke snižování počtu nově přijatých žáků. Nově přijatí žáci elektrotechnických oborů tvoří ze všech nově přijatých 5,2 % v denní a 3,8 % v jiné než denní formě vzdělání. V roce 2013 dosáhl počet nově přijatých žáků do nástavbového studia v elektrotechnice hodnoty 593 žáků, podobně pak do vyššího odborného vzdělání bylo nově přijato 519 studentů.

Tab. 2.6: Vývoj počtu žáků nově přijatých od oborů navazujících na SŠ podle kategorie vzdělání

Nově přijatí žáci do 1.r.	Kat. L5				VOŠ			
	denní		jiná forma		denní		jiná forma	
Rok	Sk. 26	Vše	Sk. 26	Vše	Sk. 26	Vše	Sk. 26	Vše
2002	1072	11 412	661	8 673	844	10 709	22	2 024
2007	1018	11 406	677	11 005	608	8 786	14	3 189
2010	664	10 609	453	10 519	454	9 414	75	3 424
2011	446	9 174	289	7 514	470	8 464	47	3 316
2012	407	7 791	203	6 148	517	8 706	50	3 260
2013	367	7 036	226	6 006	473	8 548	46	3 257
2013 (%)	5,2%	-	3,8%	-	5,5%	-	1,4%	-

Pro zájemce o další informace týkající se struktury nově přijatých žáků do škol doporučujeme podívat se na stránku www.infoabsolvent.cz → do části **Absolventi a trh práce** → v záložce **Vzdělávání a volba oboru** pod nadpisem → **Počty žáků a absolventů** → **Oborová struktura žáků v SŠ a VOŠ**.

Vývoj počtu nově přijatých žáků najdete pak v publikaci:

VOJTĚCH, J., PATEROVÁ, P.: *Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se stavem v EU – 2013/14*. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2014. 47 stran,

dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-87>.

2.3 Struktura nově přijatých žáků v krajích

Tabulka 2.7 obsahuje údaje o počtech nově přijatých žáků v jednotlivých kategoriích a v oborech skupiny Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika v roce 2013, a to v krajském členění. Vzhledem k různé velikosti krajů je však potřebné pro vzájemné srovnávání mezi kraji využít spíše podíl nově přijatých žáků elektrotechnických oborů na celkovém počtu nově přijatých žáků (obr. 2.5).

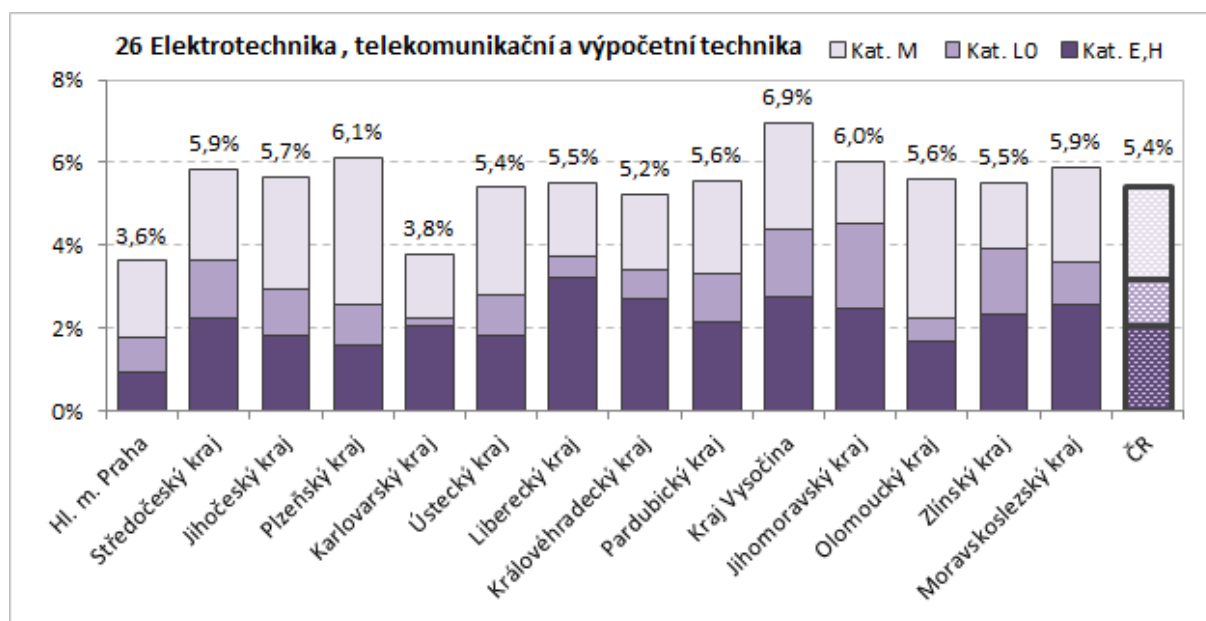
Tab. 2.7: Počet nově přijatých žáků podle kategorie vzdělání v roce 2013 v krajích (denní forma)

Kraj	Kat. E,H		Kat. L0		Kat. M		Kat. K	Celkem (po ZŠ)	
	Sk. 26	Vše	Sk. 26	Vše	Sk. 26	Vše		Sk. 26	Vše
Hl. m. Praha	122	2 413	109	793	242	5 887	3 848	473	13 080
Středočeský kraj	207	3 163	129	454	208	3 530	2 049	544	9 296
Jihočeský kraj	119	2 059	71	416	178	2 651	1 333	368	6 497
Plzeňský kraj	81	1 709	49	354	181	2 070	939	311	5 094
Karlovarský kraj	59	1 155	4	159	45	990	533	108	2 848
Ústecký kraj	156	3 079	81	443	223	3 440	1 454	460	8 523
Liberecký kraj	129	1 496	21	153	72	1 614	719	222	4 020
Královéhradecký kraj	157	1 811	41	268	108	2 531	1 175	306	5 844
Pardubický kraj	111	1 705	59	367	117	1 942	1 105	287	5 155
Kraj Vysočina	140	1 614	82	322	129	1 982	1 073	351	5 054
Jihomoravský kraj	273	3 337	230	814	167	4 166	2 662	670	11 095
Olomoucký kraj	109	2 213	38	520	221	2 385	1 383	368	6 580
Zlínský kraj	134	1 644	92	545	92	2 176	1 390	318	5 785
Moravskoslezský kraj	320	4 168	125	878	284	4 696	2 512	729	12 387
ČR	2 117	31 566	1 131	6 486	2 267	40 060	22 175	5 515	101 258

V roce 2013 bylo v České republice přijato do 1. ročníků středních škol (bez nástavbového studia) 5 515 žáků do elektrotechnických oborů, což představuje 5,4 % všech nově přijatých žáků. Téměř ve všech krajích dosahuje podíl nově přijatých žáků do elektrotechnických oborů po ZŠ alespoň 5 %, jen v Praze a v Karlovarském kraji vstupuje do elektrotechnických oborů pouze 3,6 %, resp. 3,8 % žáků ze základních škol. Naopak v Kraji Vysočina je po ukončení ZŠ do elektrotechnických oborů přijato až 6,9 % žáků.

Podíl nově přijatých do **elektrotechnických oborů s výučním listem** zůstává nejvyšší v Libereckém kraji (3,2 %) a nejnižší v Praze (0,9 %). Do **maturitních elektrotechnických oborů** (bez nástavby) je největší podíl žáků přijat v Plzeňském kraji (4,5 %) a v Kraji Vysočina (4,2 %), na druhé straně v Karlovarském kraji je to jen 1,7 % žáků (kategorie M a L0 dohromady).

Obr. 2.5: Podíl nově přijatých žáků v dané kategorii a skupině na celkovém počtu žáků nově přijatých do oborů navazujících na ZŠ v roce 2013 v krajích (denní forma)

Každoroční krajský přehled vývoje počtu a podílu žáků a absolventů podle kategorie vzdělání je umístěn na webových stránkách www.nuv.cz → v části [Vzdělávání a trh práce](#) → pod odkazy [Souhrn informací o všech krajích](#), nebo [Informace o jednotlivých krajích](#).

2.4 Přehled oborů vzdělání

Velké změny se v posledních letech uskutečnily také v oblasti soustavy oborů vzdělání. Kurikulární reforma je spojena spíše s obsahovými proměnami přípravy a realizace vzdělávání, ovšem součástí těchto změn byla i redukce počtu oborů vzdělání. Nově vzniklé obory vzdělání jsou totiž šířeji koncipovány, aby umožnily absolventům širší uplatnitelnost, ale dávají také školám možnost upravit si vzdělávací program o regionální prvek (promítnutí místních specifik trhu práce, požadavků zaměstnavatelů, provozních a technických podmínek školy apod.).

Kurikulární reforma probíhala několik let, kdy byly postupně během čtyř let vydávány nové rámcové vzdělávací programy a navíc školy měly dvouletou lhůtu pro implementaci nových oborů do výuky prostřednictvím vytvoření vlastních školních vzdělávacích programů. Proto jsou na některých školách v současnosti vyučovány ještě dobíhající obory staré soustavy, od roku 2012 už jsou však všichni žáci přijímáni jen do nových oborů vzdělání.

Tabulka 2.8 obsahuje přehled počtu oborů, do kterých byli přijati žáci do 1. ročníků. Je zde zřejmý trend redukce oborů vzdělání ve středním odborném vzdělávání. V roce 2007 (ještě před kurikulární reformou) byli noví žáci přijati do 495 různých oborů vzdělání na středních školách, v roce 2013 už jen do 248. Skupinu oborů **26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika** lze řadit mezi skupiny s průměrným počtem oborů. V roce 2013 byli žáci přijati jen do 11 různých elektrotechnických středoškolských oborů vzdělání (bez rozlišení kategorie), z toho je 6 oborů s výučním listem a jeden obor v kategorii LO (střední vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem), a po dvou oborech v klasických maturitních oborech (kategorie M) a v nástavbovém vzdělávání. Přitom ještě v roce 2007 byli do oborů skupiny 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika přijati žáci do 32 různých oborů na úrovni středoškolského vzdělání.

Přehled elektrotechnických oborů realizovaných ve školním roce 2013/14 na středních školách včetně počtu žáků v jednotlivých ročnících najdete v tabulce 2.9.

Tab. 2.8: Vývoj počtu oborů vzdělání, do kterých byli v daném roce přijati žáci do 1. ročníku denního studia

Kategorie	Sk. 26 Elektrotechnika, tel. a VT			Celkem		
	2002	2007	2013	2002	2007	2013
Všechny	38	32	11	579	495	248
E	2	2	1	67	56	32
H	11	10	5	151	113	72
L0	7	3	1	49	48	29
M	13	13	2	213	210	75
L5	5	4	2	52	30	22

Tab. 2.9: Přehled oborů vzdělání s počtem žáků a absolventů v roce 2013/14 v denní formě vzdělání

Kategorie a obor vzdělání		1. roč.	2. roč.	3. roč.	4. roč.	Absolventi	Nově přijatí
Kategorie E		41	41	33	0	36	41
2651E001	Eltechn.,str.montáž.práce	0	0	32	0	32	0
2651E01	Elektrot.stroj.mont.práce	41	41	1	0	0	41
2651E502	Elektrotechnická výroba	0	0	0	0	4	0
Kategorie H		2254	2397	2556	2	1988	2076
2651H01	Elektrikář	731	783	804	2	631	681
2651H02	Elektrikář-silnoproud	727	771	857	0	665	661
2652H01	Elektromechanik	409	428	439	0	378	372
2657H001	Autoelektrikář	0	0	0	0	1	0
2657H01	Autoelektrikář	334	372	413	0	275	320
2659H01	Spojový mechanik	53	43	43	0	38	42
Kategorie L0		1168	1046	1147	1198	973	1131
2641L01	Mechanik elektrotechnik	1168	1046	1146	1195	408	1131
2642L001	Mechanik silnoproud.zař.	0	0	0	0	102	0
2643L001	Mechanik elektronik	0	0	1	3	463	0
Kategorie M		2335	2022	1951	2006	2841	2267
2641M002	Elektrotechnika	0	0	0	0	8	0
2641M01	Elektrotechnika	2104	1817	1826	1836	1828	2039
2643M004	Slaboproud.elektrotech.	0	0	0	0	1	0
2644M001	Automatizační technika	0	0	0	0	3	0
2645M01	Telekomunikace	231	205	123	165	109	228
2646M001	Obr.,zv.techn.-techn.zam.	0	0	0	0	47	0
2647M001	Výpočetní technika	0	0	0	0	1	0
2647M002	Elektron.počítač.systémy	0	0	0	3	191	0
2647M003	Aplikace osob.počítačů	0	0	2	2	603	0
2647M004	Správce inform.systémů	0	0	0	0	50	0
Kategorie M - skupina 18		3956	3500	3405	3345	1672	3831
1820M01	Informační technologie	3956	3500	3405	3345	1672	3831
Kategorie L5		393	289	0	0	193	367
2641L501	Elektrotechnika	0	0	0	0	73	0
2641L506	Provozní elektrotechnika	0	0	0	0	32	0
2641L51	Mechanik elektrotechnik	76	73	0	0	0	70
2641L52	Provozní elektrotechnika	317	216	0	0	47	297
2645L503	Zařiz.sdělovací techniky	0	0	0	0	5	0
2646L505	Autoelektronika	0	0	0	0	36	0

2.5 Přehled středních škol

S klesajícím počtem žáků bylo nutné optimalizovat také síť středních škol. Zatímco v roce 2002 přijalo žáky do 1. ročníků 1 571 středních škol, z toho 227 do některého z elektrotechnických oborů vzdělání, v roce 2013 byl celkový počet škol (s alespoň jedním přijatým žákem) 1 321, z toho 167 s obory zaměřenými na elektrotechniku. Podrobnější počty škol, které přijaly žáky do 1. ročníku oborů středních škol, a to v detailu, o jakou kategorii vzdělání se jednalo, jsou uvedeny v tabulkách 2.10 a 2.11 (ve druhé z nich v členění podle krajů).

Tab. 2.10: Počet škol, které v daných letech přijaly ke studiu žáky do oborů v denní formě vzdělání

Rok	Sk. 26 Elektrotechnika, tel. a VT						Celkem					
	Všechny	E	H	L0	M	L5	Všechny	E	H	L0	M	L5
2002	227	10	153	71	85	48	1571	195	546	228	767	344
2007	211	5	133	67	105	41	1444	162	474	259	807	331
2013	167	5	120	53	67	25	1321	166	442	237	725	269

Tab. 2.11: Počet škol, které v roce 2013 přijaly ke studiu žáky do oborů v denní formě vzdělání

Kraj	Sk. 26 Elektrotechnika, tel. a VT						Celkem					
	Všechny	E	H	L0	M	L5	Všechny	E	H	L0	M	L5
Hl. m. Praha	14	1	5	5	8	4	191	12	36	24	90	27
Středočeský kraj	17	1	12	8	4	2	148	21	53	23	77	31
Jihočeský kraj	14	0	9	4	6	2	89	9	34	14	51	20
Plzeňský kraj	9	2	4	1	5	1	56	8	23	12	31	14
Karlovarský kraj	5	0	4	1	2	0	37	7	18	9	22	6
Ústecký kraj	12	0	8	4	5	0	96	24	35	22	55	19
Liberecký kraj	6	0	5	1	2	1	50	7	14	4	34	8
Královéhradecký kraj	11	0	9	3	5	1	80	7	28	12	51	15
Pardubický kraj	9	0	8	3	4	2	73	5	30	18	40	16
Kraj Vysočina	12	0	10	5	3	2	74	10	27	13	37	17
Jihomoravský kraj	16	0	16	8	4	2	127	14	40	25	71	29
Olomoucký kraj	12	1	6	1	7	2	97	16	32	18	48	21
Zlínský kraj	12	0	10	5	3	3	66	10	25	18	39	16
Moravskoslezský kraj	18	0	14	4	9	3	137	16	47	25	79	30
ČR	167	5	120	53	67	25	1321	166	442	237	725	269

Pokud Vás více zajímají změny ve struktuře středních škol a oborů vzdělání, doporučujeme vyhledat si publikaci SKÁCELOVÁ, P., VOJTĚCH, J.: *Analýza realizované vzdělávací nabídky středních škol ve školních rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09*. Praha: NÚOV, 2010. 48 stran, dostupnou na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-47>.

3. Nezaměstnanost absolventů škol na trhu práce

Nezaměstnanost absolventů škol patří k důležitým ukazatelům, které názorně vypovídají o uplatnitelnosti absolventů škol, ale i o zájmu a potřebách zaměstnavatelů. Tento ukazatel totiž umožňuje srovnávat situaci absolventů jak v čase, tak mezi jednotlivými druhy vzdělání. Míra nezaměstnanosti absolventů škol vyjadřuje, kolik procent absolventů zůstalo bez zaměstnání a přihlásilo se do evidence na úřadu práce. Uváděné hodnoty vychází z poměru počtu absolventů v posledním ukončeném školním roce a počtu evidovaných nezaměstnaných v nich. Míra nezaměstnanosti absolventů se vztahuje vždy k datu 30. dubna daného roku.

3.1 Nezaměstnanost absolventů škol podle kategorie vzdělání

Míra nezaměstnanosti absolventů je velmi citlivá na ekonomický vývoj. V letech 2003 – 2008 se vlivem příznivé hospodářské situace nezaměstnanost absolventů snížila na minimální hodnoty. Mezi lety 2008 až 2010 se míra nezaměstnanosti absolventů začala zvyšovat, aby v následujících dvou letech 2011 – 2012 zase postupně klesala. Nepříznivý vývoj ekonomiky, který vyústil v druhou hospodářskou recesi, kdy 6 čtvrtletí po sobě ekonomika klesala, způsobil **opětovné zvýšení míry nezaměstnanosti absolventů škol v dubnu 2013 na nové maximum.**

Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla i v roce 2013 zaznamenána tradičně u absolventů s výučním listem (kategorie E+H; 27,4 %³) a u absolventů nástavbového vzdělání (kategorie L5; 29,6 %). Ve srovnání s předchozím rokem došlo u těchto kategorií k nárůstu o více než 10 %. Nejnižší hodnoty nezaměstnanosti pak vykazují absolventi oborů s maturitou bez odborného výcviku (kategorie M; 14,8 %) a vyšších odborných škol (kategorie N; 11,9 %), i zde však došlo ke zvýšení měr nezaměstnanosti absolventů (o 5,8 % v kategorii M a 4 % u VOŠ oborů).

Tab. 3.1: Nezaměstnanost absolventů škol podle kategorie v letech 2011–2013⁴

Kat.	Rok	Skupina 26 Elektrotech., telekom. a výpoč. tech.			Celkem
		Počet absolventů	Počet nezam. abs.	Míra nezaměstnanosti abs.	Míra nezaměstnanosti abs.
E+H	2011	2096	273	13,0%	18,7%
	2012	2097	258	12,3%	16,7%
	2013	2261	453	20,0%	27,4%
L0	2011	1555	234	15,0%	16,0%
	2012	1386	143	10,3%	12,4%
	2013	1098	176	16,0%	19,3%
M	2011	4344	458	10,5%	11,4%
	2012	2453	210	8,6%	9,0%
	2013	2160	373	17,3%	14,8%
L5	2011	438	56	12,8%	20,6%
	2012	280	46	16,4%	17,6%
	2013	233	48	20,6%	29,6%
N	2011	278	26	9,4%	9,4%
	2012	216	16	7,4%	7,9%
	2013	226	38	16,8%	11,9%

► Elektrotechnika

Kromě absolventů vyšších odborných škol **vykazují absolventi elektrotechnických oborů dlouhodobě ve všech kategoriích vzdělání nezaměstnanost nižší než je průměr.** Vývoj nezaměstnanosti absolventů škol za posledních 6 let v jednotlivých kategoriích a skupině oborů 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika je znázorněn v grafech na obrázcích 3.1 až 3.5.

³ Je skutečností, že absolventi učebních oborů kategorie E mají výrazně vyšší míru nezaměstnanosti než absolventi kategorie H, na druhou stranu je jejich počet řádově nižší, proto hodnotu míry nezaměstnanosti výrazně neovlivní. Hodnoty nezaměstnanosti absolventů oborů kategorií E a H samostatně lze nalézt v dále uvedených odkazech.

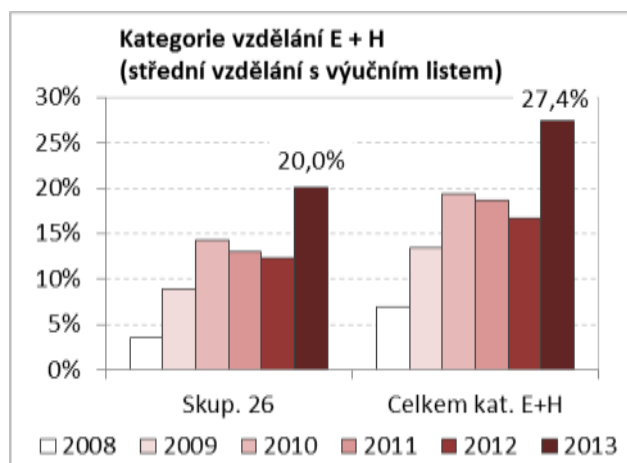
⁴ Údaje o počtech absolventů jsou převedeny podle daných vazeb již na **obory vzdělání nové vzdělávací soustavy**, proto počty absolventů plně neodpovídají počtům absolventů v předchozí kapitole.

U absolventů **elektrotechnických oborů s výučním listem** se nezaměstnanost pohybovala v roce 2012 na úrovni **12,3 %**, v roce 2013 však došlo ke zvýšení na **20,0 %**. **Ve srovnání** s hodnotami **míry nezaměstnanosti u vyučených celkem** (27,4 %) se i přesto jedná o **velmi nízkou nezaměstnanost** u absolventů oborů s výučním listem skupiny 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (podobně jako u absolventů strojírenských oborů s výučním listem).

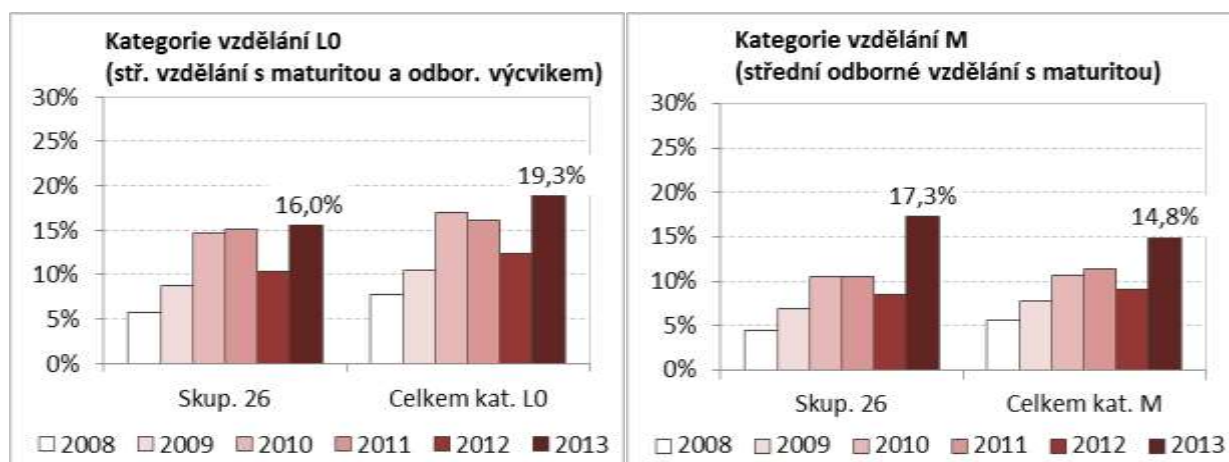
Navzdory špatné ekonomické situaci mají **relativně nízkou míru nezaměstnanosti** také absolventi **elektrotechnických oborů s maturitou a odborným výcvikem** (kategorie L/0), a to 10,3 % v roce 2012 a 16,0 % v roce 2013. V této kategorii (L/0) měli v roce 2013 nižší nezaměstnanosti už pouze absolventi strojírenských a zemědělských oborů vzdělání.

Míra nezaměstnanosti absolventů **maturitních elektrotechnických oborů kategorie M** se jeví dlouhodobě v rámci kategorie **spíše mírně podprůměrná**. V roce 2012 míra nezaměstnanosti maturantů kategorie M činila 9,0 %, v elektrotechnice pak **8,6 %**. V roce 2013 se však míra nezaměstnanosti v této kategorii u elektrotechnických oborů zvýšila nad průměrnou hodnotu v kategorii M (14,8 %) na **17,3 %**. Pokud bychom k absolventům elektrotechnických oborů kategorie M započítali i absolventy informatických oborů, výsledná **nezaměstnanost absolventů elektrotechnických a informatických oborů kategorie M** vychází v roce 2013 na **13,2 %**, což je opět podprůměrná hodnota.

Obr. 3.1: Míra nezaměstnanosti absolventů s výučním listem v letech 2008 –2013

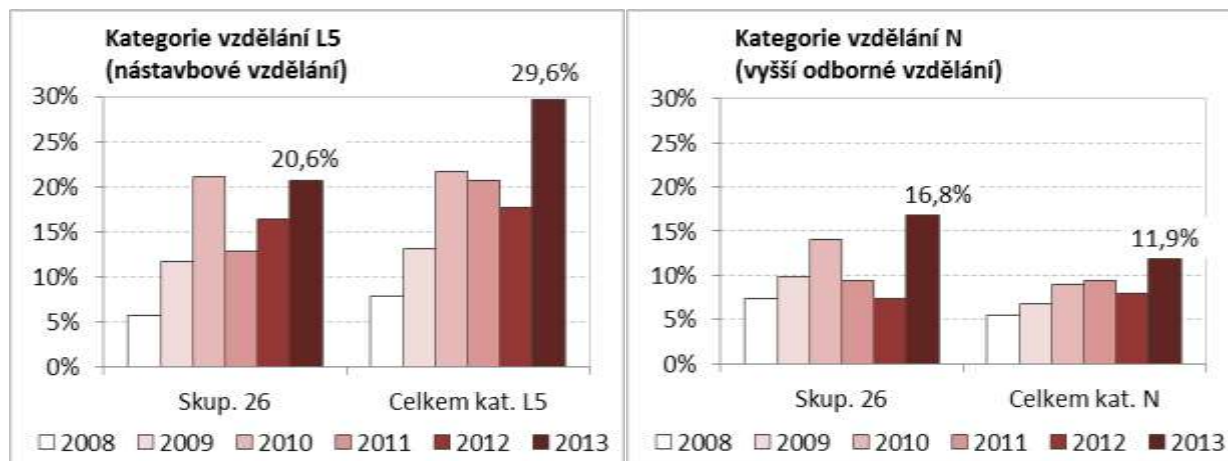
Obr. 3.2–3.3: Míra nezaměstnanosti absolventů 4letých oborů s maturitou v letech 2008 – 2013

Pozn.: V roce 2008 je u kategorie L0 uvedena hodnota za kategorie L0 a L5 dohromady.

Podprůměrnou nezaměstnanost absolventů škol vykazují také absolventi elektrotechnických nástavbových oborů, když v roce 2013 dosáhla 16,0 % oproti 19,3 % za nástavbové obory celkem. Naopak absolventi elektrotechnických oborů vzdělání z vyšších odborných škol se uplatňují na trhu práce nepatrně hůře (míra jejich nezaměstnanosti činí 17,3 %) než absolventi vyšších odborných škol průměrně (14,8 %).

Obr. 3.4–3.5: Míra nezaměstnanosti absolventů nástavbového a vyššího odborného vzdělání v letech 2008 – 2013

Pozn.: V roce 2008 je u kategorie L5 uvedena hodnota za kategorie L0 a L5 dohromady.

Pro další informace, souhrny i metodologii k tématu nezaměstnanosti absolventů škol doporučuji podívat se na stránky www.infoabsolvent.cz → do části **Absolventi a trh práce** → v záložce **Nezaměstnanost** pod nadpisem → **Nezaměstnanost absolventů škol**. Najdete zde informace o nezaměstnanosti absolventů škol podle jednotlivých kategorií i skupin oborů vzdělání, včetně jejich porovnání.

Výchozí publikace: Burdová, J. – Vojtěch, J.: *Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2013*. Praha: NÚV, 2013. 62 stran
(dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-82>).

3.2 Nezaměstnanost absolventů škol podle oboru vzdělání

V tabulce 3.2 jsou uvedeny míry nezaměstnanosti absolventů škol v roce 2011 a 2013 podle jednotlivých oborů vzdělání. Některé obory však vykazují malé množství absolventů, v takových případech není míra jejich nezaměstnanosti příliš vypovídající. Údaje o počtech absolventů byly převedeny již na **obory vzdělání nové vzdělávací soustavy**, proto počty absolventů neodpovídají počtům absolventů podle oborů uvedeným v tabulce 2.7.

Mezi obory s **nižší mírou nezaměstnanosti** patří učební obory **Elektrikář** a **Elektrikář - silnoproud**, nebo maturitní obor **Mechanik elektrotechnik, Informační technologie** (zařazený ovšem do skupiny 18 Informatické obory) a nástavbový obor **Provozní elektrotechnika**.

Nezaměstnanost absolventů škol podle jednotlivých oborů si můžete vyhledat také na webové stránce <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/5-1-02>.

Tab. 3.2: Míra nezaměstnanosti absolventů škol podle oborů v letech 2011 a 2013

Obor	Název oboru	2011			2013		
		ABS	NZ	MIRA NZ	ABS	NZ	MIRA NZ
2659H01	Spojový mechanik	43	9	20,9%	38	7	18,4%
2651H01	Elektrikář	628	84	13,4%	682	131	19,2%
2651H02	Elektrikář - silnoproud	501	68	13,6%	699	136	19,5%
2657H01	Autoelektrikář	454	55	12,1%	405	82	20,2%
2652H01	Elektromechanik pro zařízení a přístroje	446	46	10,3%	394	84	21,3%
2651E01	Elektrotechnické a strojně montážní práce	24	10	41,7%	43	13	30,2%
2641L01	Mechanik elektrotechnik	1497	211	14,1%	1098	176	16,0%
1820M01	Informační technologie	2624	291	11,1%	2958	303	10,2%
2645M01	Telekomunikace	201	32	15,9%	137	23	16,8%
2641M01	Elektrotechnika	2492	239	9,6%	2023	351	17,4%
2641L52	Provozní elektrotechnika	297	31	10,4%	158	19	12,0%
2641L51	Mechanik elektrotechnik	39	19	48,7%	68	26	38,2%
2645L51	Telekomunikace	7	1	14,3%	0		

Pozn.: ABS...počet absolventů v předchozím školním roce; NZ...počet evidovaných nezaměstnaných absolventů; MIRA NZ...míra nezaměstnanosti absolventů škol k 30. dubnu.

3.3 Nezaměstnanost absolventů škol v krajích

Národní ústav pro vzdělávání každoročně zpracovává reporty o nezaměstnanosti absolventů škol pro jednotlivé kraje. Pro každý kraj je zpracováván dlouhodobější vývoj nezaměstnanosti absolventů podle kategorií, včetně srovnání se situací v České republice. Nechybí zde ani aktuální míry nezaměstnanosti absolventů v kraji v členění podle skupin oborů vzdělání. Kromě toho je k dispozici také zpráva za Českou republiku, ve které jsou hodnoty nezaměstnanosti absolventů v krajích navzájem porovnány. Tyto materiály jsou veřejně dostupné na webových stránkách www.nuv.cz → v části [Vzdělávání a trh práce](#) → pod odkazy [Souhrn informací o všech krajích](#) nebo [Informace o jednotlivých krajích](#).

4. Přejít absolventů škol na vysoké a vyšší odborné školy

Absolventi středních škol, kteří získají maturitní vzdělání, mohou dále pokračovat v terciárním studiu, a to na vyšších odborných či vysokých školách. Jaký podíl absolventů se však do dalšího studia hlásí a kolik je jich přijato? Tyto informace je možno získat z vysokoškolských matrik. V následující kapitole se údaje vztahují pouze k uchazečům, kteří se hlásí ke studiu na vysoké a vyšší odborné školy bezprostředně po ukončení střední školy.

4.1 Přihlašování absolventů s maturitou na vyšší odborné a vysoké školy

S rostoucími kapacitami vysokých škol narůstají i počty přihlášených a přijatých absolventů oborů středních škol (včetně nástavbového vzdělávání). V roce 2005 se na vysoké školy hlásilo 77 % maturantů a 53 % jich bylo také přijato, v roce 2009 se ke studiu na vysoké škole už hlásilo 80 % maturantů a 63 % bylo přijato.

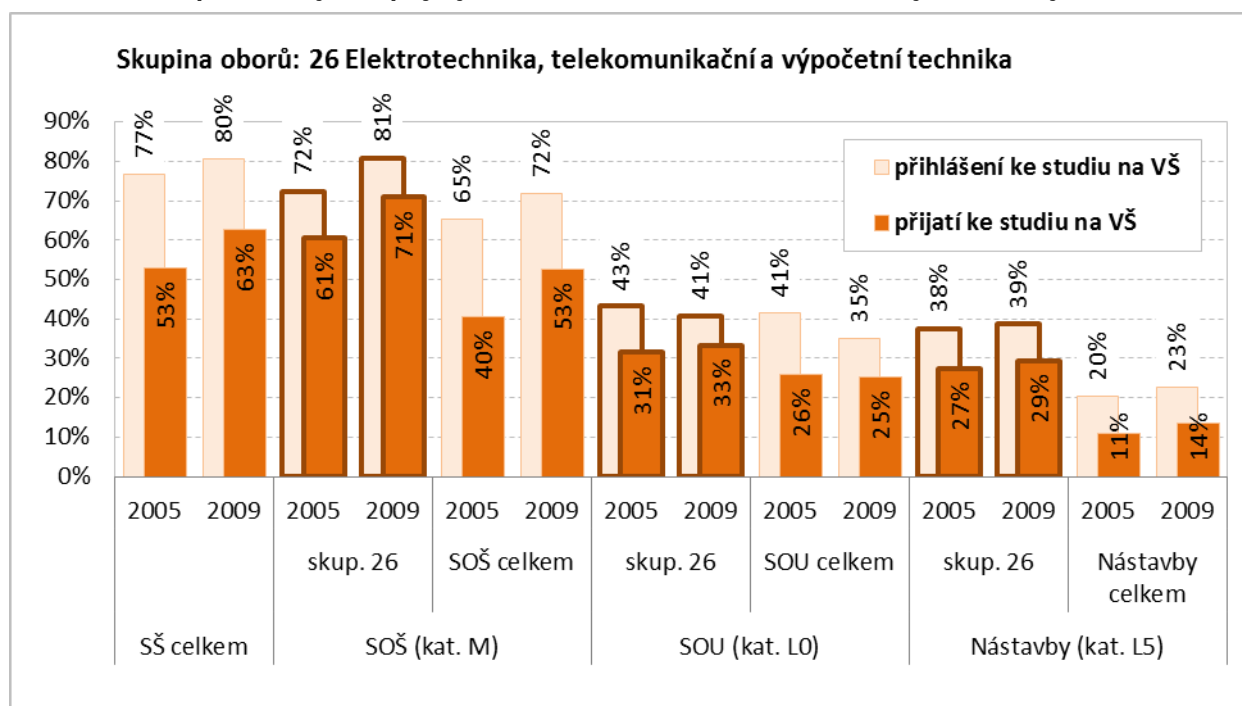
Nejčastěji se ke studiu na vyšších odborných či vysokých školách hlásí maturanti z gymnázií (100 %), pak absolventi z klasických maturitních oborů kategorie M (téměř 80 %), následují absolventi oborů s maturitou a odborným výcvikem (kategorie L/O; 40 %) a nástavbových

oborů (28 %). Jejich úspěšnost při přijímacím řízení na vyšší odborné a vysoké školy se dohromady pohybuje v rozmezí 74 – 91 %.

V přihlašování do studia na VŠ a VOŠ však existují rozdíly nejen mezi kategoriemi, ale i skupinami oborů vzdělání. V kategorii M (bez lyceí) patří skupina oborů **Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika** společně se stavebními a zdravotnickými obory mezi skupinu oborů středních odborných škol, jejichž absolventi **v největší míře pokračují ve studiu na vysoké či vyšší odborné škole**. Po ukončení střední školy se k dalšímu studiu na terciární úrovni v roce 2009/10 hlásilo **83 % absolventů elektrotechnických oborů středních odborných škol** (kategorie M), z toho se na vyšší odborné školy hlásí **4 %** absolventů a ke studiu na vysoké škole **81 %** absolventů.⁵ Zatímco podíl přihlášených absolventů elektrotechnických oborů hlásících se na vysoké školy za poslední 4 roky vzrostl, zájem o studium na vyšších odborných školách se naopak snížil, což je však obecným trendem mezi absolventy kategorie M (středních odborných škol).

Vzhledem k vysokému podílu absolventů hlásících se do terciárního studia a vzhledem k jejich vysoké úspěšnosti při přijímacím řízení je **přijato** ke studiu na vysoké či vyšší odborné školy celkem **74 % všech absolventů elektrotechnických oborů kategorie M**. Na vyšší odborné školy jsou přijata 4 % absolventů a ke studiu na vysoké školy 71 %. **Pouze 26 % absolventů elektrotechnických oborů vzdělání kategorie M tedy po absolvování střední školy přechází rovnou na trh práce.**

Obr. 4.1: Podíl přihlášených a přijatých absolventů SŠ hlásících se na vysoké školy

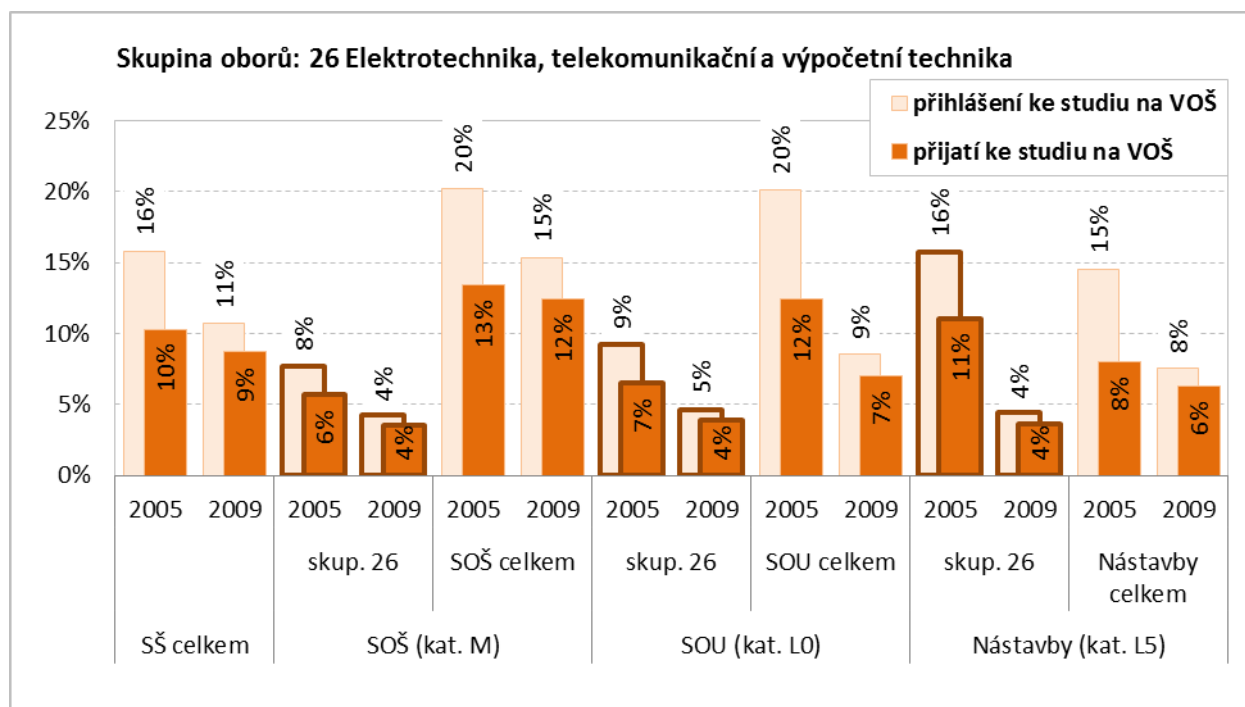
Absolventi elektrotechnických oborů kategorie L0 se ke studiu programů terciárního vzdělávání hlásí v 44 % případů, z toho 5 % se hlásí ke studiu ve vyšších odborných školách a 41 % k vysokoškolskému studiu. Při přijímacím řízení na vyšší odborné školy jsou absolventi těchto elektrotechnických oborů nadprůměrně úspěšní. Tato skutečnost je dána i

⁵ Někteří absolventi se současně hlásili na vyšší odborné školy i na vysoké školy. Proto součet absolventů hlásících se do terciárního studia neodpovídá pouhému součtu absolventů hlásících se zvlášť na VOŠ a absolventů hlásících se na VŠ.

tím, že tito absolventi se poměrně často hlásí ke studiu technických oborů, kde se zpravidla nekonají přijímací zkoušky a úspěšnost uchazečů při přijímacím řízení je tedy vyšší. Ke studiu na vysoké či vyšší odborné školy je **přijato 37 %** absolventů elektrotechnických oborů kategorie L/0, přitom na vyšší odborné školy 4 % z nich a ke studiu na vysoké školy 33 %.

V případě **nástavbového studia** se ke studiu v terciárním vzdělávání hlásí 42 % absolventů **elektrotechnických nástavbových oborů vzdělání**, z toho 4 % podávají přihlášky ke studiu na vyšší odborné škole a 39 % k vysokoškolskému studiu. Ke studiu na vysoké či vyšší odborné škole bylo v roce 2009 **přijato 33 %** absolventů elektrotechnických oborů nástavbového studia, tedy asi 200 absolventů. Na vysoké školy je přijato 29 % absolventů těchto oborů a na vyšší odborné školy 4 % absolventů.

Obr. 4.2: Podíl přihlášených a přijatých absolventů SŠ hlásících se na vyšší odborné školy

Při přijímacím řízení na vyšší odborné či vysoké školy jsou absolventi elektrotechnických oborů ve všech kategoriích poměrně úspěšní. Jak už bylo zmíněno, tato skutečnost je dána i tím, že absolventi se velmi často hlásí ke studiu přímo elektrotechnických či příbuzných technických oborů, kde se většinou nekonají přijímací zkoušky a úspěšnost uchazečů při přijímacím řízení je tedy vyšší.

Vzhledem k odborněji zaměřenému studiu na středních školách si absolventi elektrotechnických oborů většinou vybírají obory podobného zaměření, jaké absolvovali na střední škole. Absolventi elektrotechnických oborů ve všech maturitních kategoriích (M, L/0 i L/5), kteří jsou zároveň přijatí na vysokou školu, jsou z více než 75 % přijati do některého vysokoškolského oboru ze skupin **26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika, 18 Informatické obory nebo 39 Speciální a interdisciplinární obory**.

U skupiny absolventů přijatých na vyšší odborné školy jich téměř 50 % pokračuje také ve studiu elektrotechnických oborů, někteří však i ve strojírenských či ekonomických oborech (viz tab. 4.1).

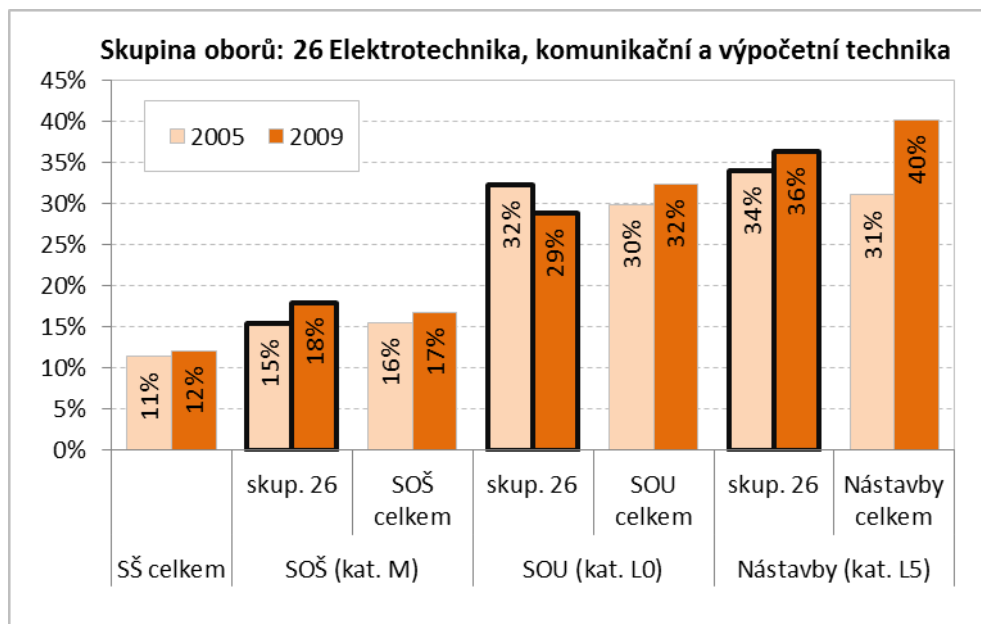
Tab. 4.1: Nejčastější obory, do kterých jsou absolventi elektrotechnických oborů přijati

Do jakých oborů vzdělání jsou absolventi nejčastěji přijati?		26 Elektrotechnika, komunikační a výpočetní technika					
		kat. M		kat. L0		kat. L5 (nástavby)	
		2005	2009	2005	2009	2005	2009
Přechod na VŠ	26 Elektrotechnika, tel. a výp. tech.	58% (1.)	49% (1.)	59% (1.)	50% (1.)	57% (1.)	48% (1.)
	18 Informatické obory	32% (2.)	36% (2.)	15% (2.)	17% (3.)		15% (2.)
	39 Speciální interdisciplinární obory	10% (3.)		13% (3.)	20% (2.)	15% (2.)	13% (3.)
	62 Ekonomie		14% (3.)				
	23 Strojírenství, strojírenská výroba					10% (3.)	
Přechod na VOŠ	26 Elektrotechnika, tel. a výp. tech.	58% (1.)	48% (1.)	70% (1.)	47% (1.)	66% (1.)	50% (1.)
	18 Informatické obory						
	23 Strojírenství, strojírenská výroba		11% (2.)	9% (2.)		15% (2.)	
	63 Ekonomika a administrativa		11% (3.)		20% (2.)		
	68 Právo, právní, veřejnosprávní činnost	8% (3.)					
	53 Zdravotnictví					10% (3.)	
	39 Speciální interdisciplinární obory			5% (3.)			

4.2 Předčasné odchody z vysokých škol

K vysokoškolskému studiu je přijímáno stále více uchazečů. I přes zvyšující se šance na přijetí ke studiu však ne všichni z přijatých studium úspěšně ukončí. Proto se v této kapitole zaměříme na absolventy středních škol, kteří ke studiu nastoupili bezprostředně po složení maturitní zkoušky nebo v několika málo následujících letech, ale do dvou let od maturity již nejsou studenty žádné VŠ.

Obr. 4.3: Podíl absolventů, kteří začnou na vysoké škole studovat, ale do dvou let studia zanechají

Obecně lze konstatovat, že spolu se zvýšeným počtem studentů VŠ vzrostl také podíl těch, kteří VŠ studium ukončí předčasně. Absolventi **elektrotechnických maturitních oborů kategorie M ukončí studium na vysoké škole do dvou let po maturitě přibližně v 18 % případů**, což téměř odpovídá průměrné hodnotě absolventů kategorie M neúspěšných na VŠ (17 %). Absolventi elektrotechnických maturitních oborů kategorií L0 a L5 (nástavbové studium) naopak ukončují předčasně studium na VŠ méně často než absolventi daných kategorií celkem (bez oborového zaměření).

U oborů **kategorie L0** ukončí do dvou let studium na vysoké škole až 32 % absolventů, v případě **absolventů elektrotechnických oborů kategorie L0 však jen 29 %**, což je dokonce nižší podíl než u stejných absolventů před 4 lety (32 %). Dále celkem 40 % absolventů nástavbových oborů ukončí studium na vysoké škole do dvou let od maturity, v případě **absolventů elektrotechnických nástavbových oborů se však jedná o 36% předčasné odchody z vysokých škol**.

Další informace, souhrny i metodologii k tématu přechodu absolventů škol do terciárního vzdělávání a jejich neúspěšnosti studia na vysokých školách jsou uvedeny na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Vzdělávání a volba oboru** → v podkapitole **Přechod absolventů SŠ do terciéru**. Najdete zde porovnání úspěšnosti absolventů při přechodu na vyšší odborné a vysoké školy mezi jednotlivými skupinami oborů vzdělání, a to i podle kategorie vzdělání.

Informace v této kapitole vychází z publikací:

KLEŇHOVÁ, M. – VOJTĚCH, J.: *Úspěšnost absolventů středních škol ve vysokoškolském studiu, předčasné odchody ze vzdělávání - 2011*. Praha: NÚV, 2011. 59 stran, (dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-61>),

KLEŇHOVÁ, M. – VOJTĚCH, J.: *Přechod absolventů středních škol do terciárního vzdělávání - 2011*. Praha: NÚOV, 2011. 84 stran, (dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-55>),

5. Shoda vzdělání a zaměstnání u absolventů

V této kapitole se podíváme na strukturu zaměstnanosti absolventů podle profesního členění. **Pojem absolvent zde přitom bude představovat mladého člověka ve věku 20 až 24 let**. Analyzované údaje vycházejí z výběrového šetření pracovních sil prováděného Českým statistickým úřadem. Na základě odborného porovnání dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání lze z těchto dat získat také strukturu zaměstnanosti absolventů podle toho, jak moc se jejich vzdělání blíží vykonávanému zaměstnání – jedná se o určení tzv. shody mezi vzděláním a vykonávaným zaměstnáním.

5.1 Zaměstnanost mladých absolventů podle seskupení povolání

V roce 2009 bylo zaměstnáno ve věku 20 – 24 let na 284,5 tisíc absolventů, z nich 34,4 tisíc tvořili absolventi elektrotechnických oborů středního vzdělání. To znamená, že mezi zaměstnanými absolventy ve věku 20 – 24 let tvořili **12,0 %** ti, co absolvovali některý z **oborů vzdělání skupiny Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika**, ať už na úrovni vyučení či maturity. Mezi lety 2005 a 2009 došlo celkově ke **zvýšení** počtu zaměstnaných absolventů (ve věku 20 – 24 let) elektrotechnických oborů vzdělání, a to o 14,5 %.

V roce 2009 bylo zaměstnáno přes **130 tisíc vyučených absolventů ve věku 20 – 24 let**, z toho **12,2 tisíc (tj. 9 %)** z nich mělo vzdělání v některém z **elektrotechnických oborů**. Od roku 2005 počet pracujících absolventů s výučním listem klesl o více než 16 %, ovšem v případě pracujících absolventů **elektrotechnických oborů s výučním listem** došlo i přes tento nepříznivý trend k jejich **nárůstu o téměř 5 %**.

Zaměstnaných **absolventů s maturitou** (věk 20 – 24 let) bylo v roce 2009 evidováno **153,7 tisíc** a jejich počet se od roku 2005 mírně snížil. Absolventů **elektrotechnických oborů s maturitou** bylo zaměstnáno 22,2 tisíc, tedy **14 %** pracujících absolventů s maturitní zkouškou, a jejich počet od roku 2005 vzrostl o pětinu, tedy o 20 %.

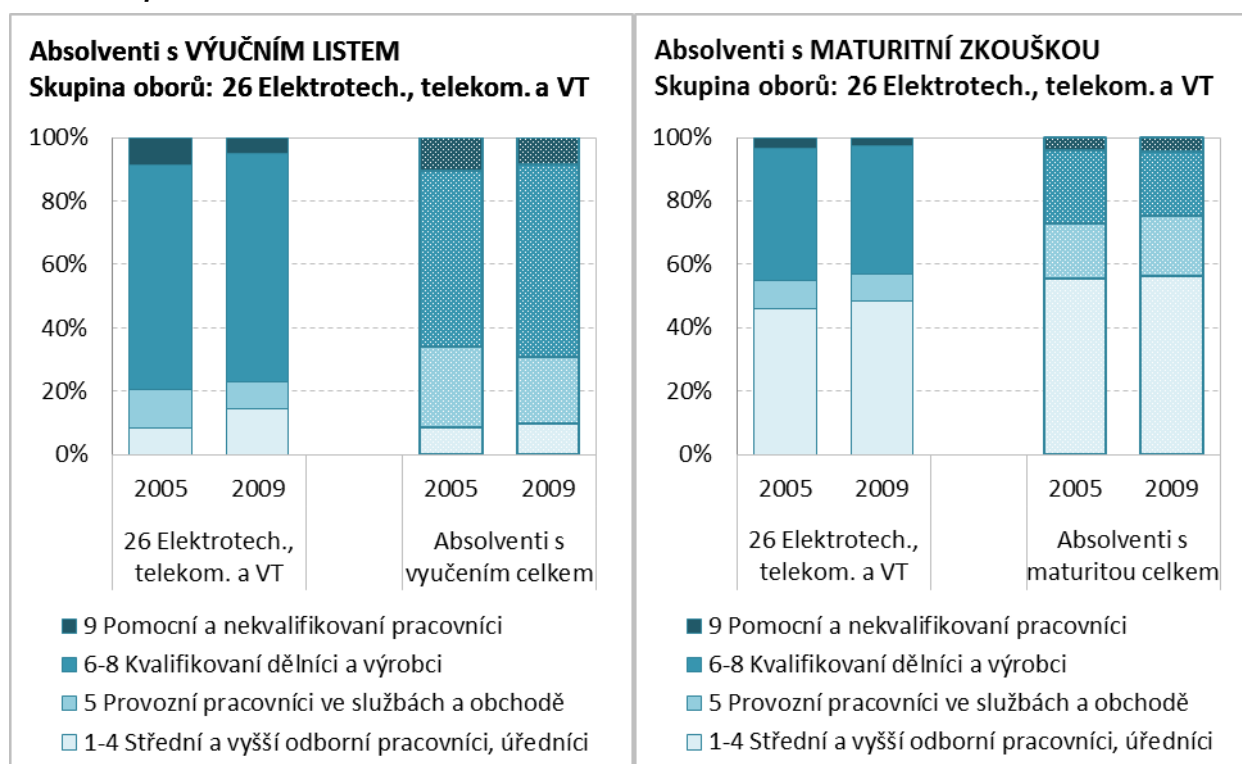
Tab. 5.1: Počet pracujících absolventů s vyučením a maturitou ve věku 20 – 24 let

Absolventi 20-24 let	Vyučení		Maturanti		Vyučení + maturanti	
	Skup. 26	Celkem	Skup. 26	Celkem	Skup. 26	Celkem
2005	11 609	157 101	18 431	156 943	30 040	314 044
2009	12 164	130 818	22 224	153 673	34 389	284 491
rozdíl	555	-26 283	3 794	-3 270	4 349	-29 552
změna (%)	4,8%	-16,7%	20,6%	-2,1%	14,5%	-9,4%

Absolventi **elektrotechnických oborů s výučním listem** pracují v 72 % v profesích souhrnně označovaných jako Kvalifikovaní dělníci a výrobci, což správně odpovídá jejich úrovni i charakteru vzdělání. Část těchto absolventů (14 %) je zaměstnána dokonce jako Střední a vyšší odborní pracovníci, úředníci.

Absolventi **elektrotechnických oborů s maturitní zkouškou** pak nejčastěji pracují ve skupinách profesí Střední a vyšší odborní pracovníci, úředníci (48 %) a Kvalifikovaní dělníci a výrobci (41 %). Takové rozložení je trochu překvapivé, protože vzdělávání v oborech s maturitní zkouškou spíše připravuje na povolání středních odborných pracovníků. Ovšem je třeba brát v potaz, že se zaváděním moderních technologií a zvyšující se náročností některých úkonů v elektrotechnických dělnických profesích jsou už tato pracovní místa obsazována většinou maturanty. Mezi absolventy elektrotechnických oborů s maturitní zkouškou jsou navíc i absolventi oborů kategorie L/0 (maturitní vzdělání s odborným výcvikem) a L/5 (nástavbových oborů), jejichž příprava je zaměřena na odborný výcvik a odpovídá spíše nižším odborným či dělnickým profesím.

Obr. 5.1 a 5.2: Struktura pracujících absolventů s vyučením a s maturitou ve věku 20 – 24 let z hlediska profesního členění

5.2 Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání

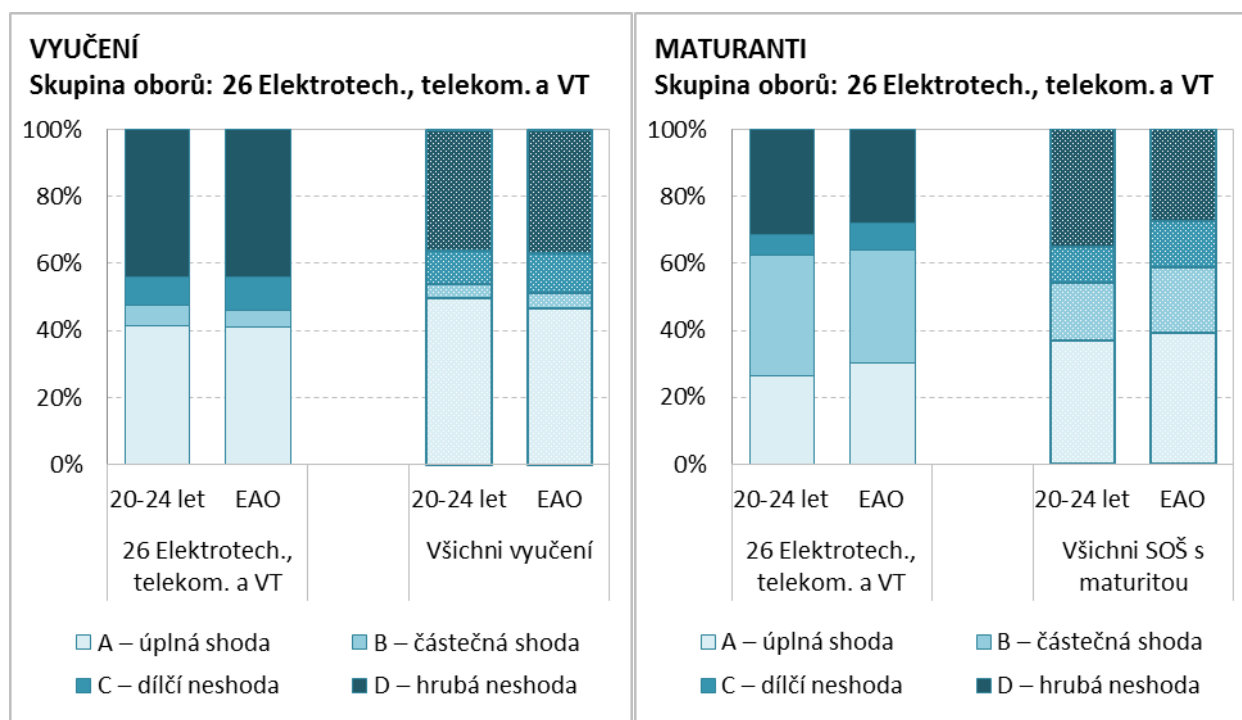
Na základě dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání došlo k rozdělení zaměstnaných do čtyř skupin – úplná shoda, částečná shoda, dílčí neshoda a hrubá neshoda. Pro posouzení toho, jaký podíl zaměstnaných absolventů pracuje zcela mimo svůj obor, je vypovídající právě hodnota hrubé neshody.

Vyučení celkem (bez věkového rozlišení) dosahují poměrně vysokých hodnot úplné shody (47 %), u absolventů ve věku 20 – 24 let je to téměř 50 %. Na druhou stranu je vysoký také podíl těch, kteří pracují v hrubé neshodě se svým získaným vzděláním (37 %, u absolventů 36 %). U absolventů elektrotechnických oborů s výučním listem je situace velmi podobná.

Vyučení ze skupiny oborů **Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika** mají **míru úplné shody nižší**, konkrétně na úrovni 41 %, a to jak u 20 – 24letých absolventů, tak u zaměstnaných obecně. Avšak **hrubou neshodu** mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním vykazuje dlouhodobě až 44 % absolventů elektrotechnických oborů vzdělání s vyučením, což je podstatně více než průměr.

V elektrotechnických oborech s výučním listem je tedy situace z hlediska **hodnocení uplatnitelnosti absolventů na základě shody** spíše **průměrná až nepříznivá**. Na jedné straně je zde vysoký podíl těch, kteří pracují v hrubé neshodě, ale také průměrný podíl těch, co pracují naopak v úplné shodě se svým elektrotechnickým vzděláním. Ve srovnání s předešlým šetřením v roce 2005 se však situace spíše trochu zlepšila.

Obr. 5.3 a 5.4: Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání - struktura absolventů

Pozn.: EAO = ekonomicky aktivní obyvatelstvo; bližší označení kategorií A – úplná shoda, B – částečná shoda, C – dílčí neshoda, D – hrubá neshoda lze najít v níže uvedených odkazech.

Tab. 5.2: Podíl absolventů, jejichž zaměstnání je zcela odlišné od získaného vzdělání

% hrubá neshoda	Vyučení (20-24 let)		Maturanti (20-24 let)	
	Skup. 26	Všichni vyučení	Skup. 26	Všichni maturanti
2005	51,1%	33,5%	29,4%	31,0%
2009	43,9%	36,2%	31,3%	35,3%

Na **maturitní úrovni** se shoda mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním posuzuje obtížněji, protože klasické maturitní vzdělávání nesměřuje tak jednoznačně k uplatnění v konkrétních skupinách profesí, a tudíž jsou hranice pro určování shody volnější. Proto mezi maturanty na trhu práce najdeme více zastoupeny také ty, kteří pracují v částečně shodě či dílčí neshodě s vystudovaným oborem vzdělání, než je tomu u vyučených.

Zatímco u vyučených je míra shody mezi vzděláním a zaměstnáním nepatrně vyšší u absolventů než u zaměstnaných celkem, u maturantů je to naopak. V **úplné nebo částečné shodě** se svým vzděláním pracuje téměř 59 % maturantů bez rozlišení věku, ovšem u absolventů ve věku 20 – 24 let je to 54 %. Podobně mezi ekonomicky aktivním obyvatelstvem s maturitní zkouškou je 28 % těch, co spadají do kategorie **hrubá neshoda**, v případě absolventů ve věku 20 – 24 let je to dokonce 35 %. Třetina mladých maturantů tedy pracuje zcela mimo svůj obor.

Ve skupině oborů **26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika** dosahuje podíl **maturantů** (všech, bez věkového rozlišení), kteří pracují **v úplné nebo částečné shodě** s vystudovaným oborem, celkem 64 % (z toho 30 % v úplné shodě). Absolventi **elektrotechnických oborů vzdělání s maturitou** (ve věku 20 – 24 let) pak **v úplné nebo částečné shodě** se získaným vzděláním pracují v **63 %** případů. Konkrétněji 27 % těchto absolventů pracuje v úplné shodě se svým vzděláním a 36 % v částečné shodě, dalších 6 % z nich je pak zaměstnáno alespoň v dílčí neshodě mezi vzděláním a zaměstnáním a **zcela mimo svůj obor** pracuje **31 %** těchto **absolventů**. Hodnoty hrubé neshody u absolventů elektrotechnických oborů s maturitní zkouškou jsou tedy o 4 % nižší než u absolventů (ve věku 20 – 24 let) celkem, bez rozlišení dosaženého vzdělání.

Uplatnění **absolventů elektrotechnických oborů s maturitou** je tedy možné z hlediska shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání **hodnotit spíše příznivě**. Podíl těchto absolventů pracujících zcela mimo svůj obor patří mezi podprůměrné hodnoty. A i když je na pozicích v úplné shodě zaměstnáno jen 30 % absolventů, existuje tu vysoký podíl těch, kteří se **uplatňují na pozicích alespoň částečně odpovídajících jejich kvalifikaci**, tj. v částečné shodě. Vysoký podíl těch, kteří pracují v částečné shodě, souvisí i s tím, že část absolventů s maturitou pracuje na pozicích, které jsou zařazeny spíše jako pozice pro absolventy středního vzdělání s výučním listem. Někteří absolventi také nacházejí uplatnění v široké škále jiných technických profesí, pro která sice nejsou přímo připravováni, ale kde dobře využijí získané kompetence.

Další informace, souhrny i metodologie k tématu shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním jsou uvedeny na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Využití vzdělání** → v podkapitole **Shoda vzdělání a zaměstnání**. Najdete zde porovnání shody mezi jednotlivými skupinami oborů vzdělání, a to pro kategorie zaměstnaných absolventů **ve věku 20 – 29 let** – zvlášť pro [vyučené](#) a pro [maturanty](#).

Informace v této kapitole vychází z publikací:

DOLEŽALOVÁ, G. – VOJTĚCH, J.: *Shoda dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání* – 2009. Praha: NÚOV, 2010. 51 stran

(dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-53>) a

VOJTĚCH, J. – DOLEŽALOVÁ, G.: *Shoda dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání* – 2005. 1. vydání. Praha: NÚOV, 2006, 44 stran

(dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-10>).

6. Pohled absolventů škol na své uplatnění v oboru

Předchozí kapitola se věnovala posouzení shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním, která vycházela z odborného porovnání údajů o vzdělání a o vykonávané profesi mezi zaměstnanými osobami. Teď se na podobnou problematiku podíváme z pohledu absolventů. Představíme si totiž některé výsledky dotazníkového šetření mezi absolventy středních škol po třech letech od ukončení školy.

V dotazníkovém šetření odpovídali také absolventi oborů ze skupiny 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (necelých 7 % respondentů), a to jak na úrovni vyučených, tak i maturitní. Vzhledem k menšímu zastoupení dotazovaných absolventů elektrotechnických oborů, kteří už přešli na trh práce, však uvádíme pouze souhrnné výsledky za všechny absolventy škol, bez rozlišení oborového zaměření.

6.1 Uplatnění absolventů v oboru

Absolventi byli dotazováni, zda chtěli na konci studia začít pracovat ve vystudovaném nebo příbuzném oboru, nebo v úplně odlišném oboru vzdělání. Podobně také, zda v současnosti (po třech letech od absolvování) pracují ve vystudovaném či příbuzném oboru či v jiném oboru. Posouzení, zda se jedná o zaměstnání mimo obor, je však subjektivní, protože každý absolvent má trochu jiné hranice v odhadu, co je ještě práce v příbuzném oboru a co už je práce v jiném než vystudovaném oboru.

Z výsledků šetření je zřejmé, že zájem absolventů středních škol uplatnit se po ukončení studia ve vystudovaném oboru je celkem vysoký. **V závěru studia se jich až 76 % vyjádřilo, že by chtěli pracovat v oboru** a dalších 13 % alespoň v příbuzném oboru. Pouze 10 % absolventů si chtělo hledat práci vůbec nesouvisející s jejich oborem vzdělání. Reálná situace absolventů středních škol po přechodu na trh práce je však dosti odlišná. **Po třech letech od ukončení studia** pracuje ve vystudovaném oboru jen 39 % absolventů, dalších 15 % z nich pak pracuje v příbuzném oboru a zbylých **46 % absolventů pracuje zcela mimo vystudovaný obor vzdělání**.

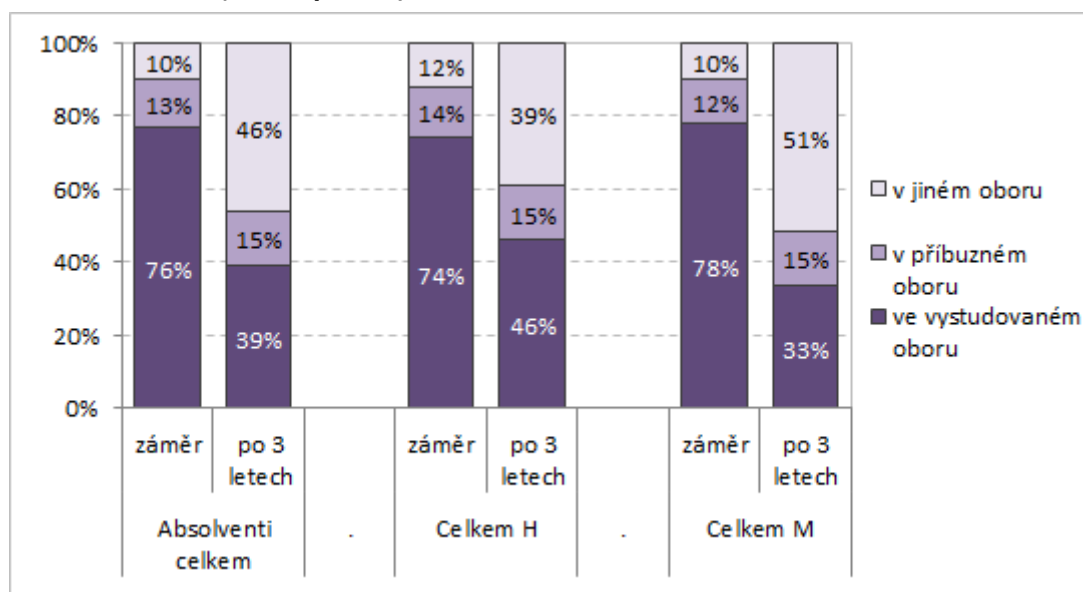
Absolventi v kategorii **středního vzdělání s výučním listem** projevíli v závěru studia v **74 % zájem uplatnit se ve vystudovaném oboru**. Přibližně 14 % z nich předpokládalo, že si najde pracovní uplatnění v příbuzném oboru, a jen 12 % mělo v úmyslu odejít za prací do jiného oboru. S **odstupem 3 let od ukončení studia** se však podíl vyučených pracujících ve svém oboru pohybuje na úrovni **46 %**. Podíl vyučených, kteří se uplatnili ve zcela jiném než vystudovaném oboru, dosáhl 39 %.

V kategorii **středního vzdělání s maturitní zkouškou** tvořil podíl budoucích absolventů, kteří měli v úmyslu zahájit pracovní dráhu ve vystudovaném oboru, dokonce **78 %**. Přibližně 12 % se chtělo uplatnit v příbuzném oboru a jen 10 % předpokládalo, že odejdou do jiného

oboru. V případě absolventů s maturitou se **po 3 letech od ukončení studia** podíl pracujících ve svém oboru pohybuje přibližně na úrovni **33 %**. Výsledný podíl absolventů, kteří se (v rámci sledovaného vzorku) uplatnili **mimo svůj vystudovaný obor**, dosáhl **51 %**.

Ukázalo se tedy, že **mezi záměrem absolventů pracovat ve vystudovaném oboru a skutečnou situací na trhu práce je velký rozdíl**. Další disproporce existují v členění absolventů podle stupně vzdělání. Zatímco **absolventi s maturitou mají trochu větší zájem pracovat v oboru** v době ukončení studia než absolventi s výučním listem, tak jejich skutečné uplatnění je opačné. **Absolventi s vyučením po 3 letech od ukončení studia pracují mnohem častěji v oboru nebo alespoň v příbuzném oboru** než absolventi s maturitou.

Obr. 6.1: Porovnání uplatnění v oboru – záměr na konci studia a skutečné uplatnění 3 roky od ukončení studia (v % odpovědí)

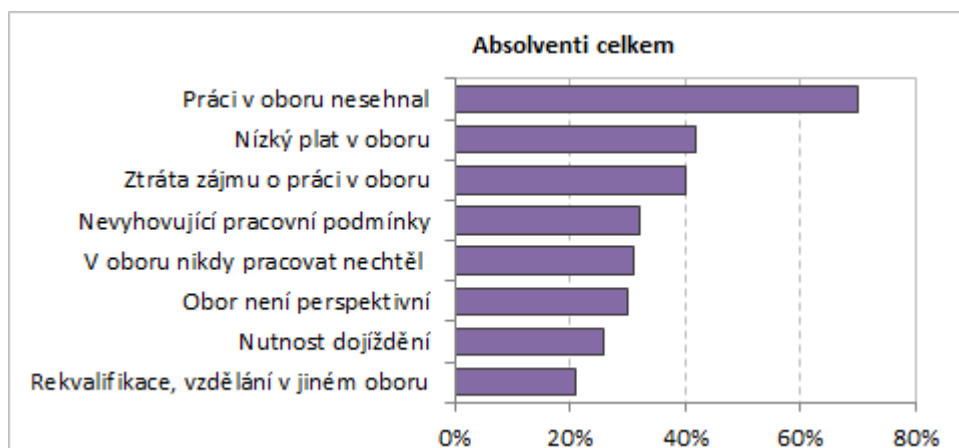

6.2 Důvody absolventů pro práci v jiném oboru

Ukázalo se, že vysoký podíl absolventů, kteří původně měli zájem pracovat ve svém oboru, nakonec pracuje v jiném nebo příbuzném oboru. Otázkou zůstává, co skutečně stojí za jejich rozhodnutím, proč někteří absolventi rezignují na svůj záměr uplatnit se v oboru a využít tak získanou kvalifikaci. Vzhledem k tomu, že příčin pro odchod do jiného oboru může být celá řada a mohou se vzájemně ovlivňovat a posilovat, měli absolventi při uvádění důvodů práce v jiném oboru možnost vybrat více odpovědí.

Dotazovaní absolventi středních škol označili jako nejčastější argument, proč nepracují ve vystudovaném oboru, skutečnost, že **ve svém oboru práci nesehnali**. Tuto odpověď uvedlo 70 % ze skupiny absolventů, kteří pracují 3 roky od ukončení studia v jiném oboru. Všechny ostatní důvody byly v odpovědích zastoupeny podstatně méně. Na druhém místě absolventi ve sledovaném souboru uváděli **nízký plat v oboru** (42 %) a **ztrátu zájmu o práci v oboru** (40 %). Určitý vliv na rozhodnutí odejít za prací do jiného oboru pak měly **nevyhovující pracovní podmínky, nezájem o práci v oboru**, případně **neperspektivnost oboru** (označeno v 30 – 32 % odpovědí). Pro 26 % absolventů byla důvodem změny profese **nutnost dojíždění**. Asi 21 % absolventů pracujících mimo obor uvedlo, že získali vzdělání nebo kvalifikaci v jiném oboru.

Obr. 6.2: Důvody pro práci v jiném oboru – absolventi celkem

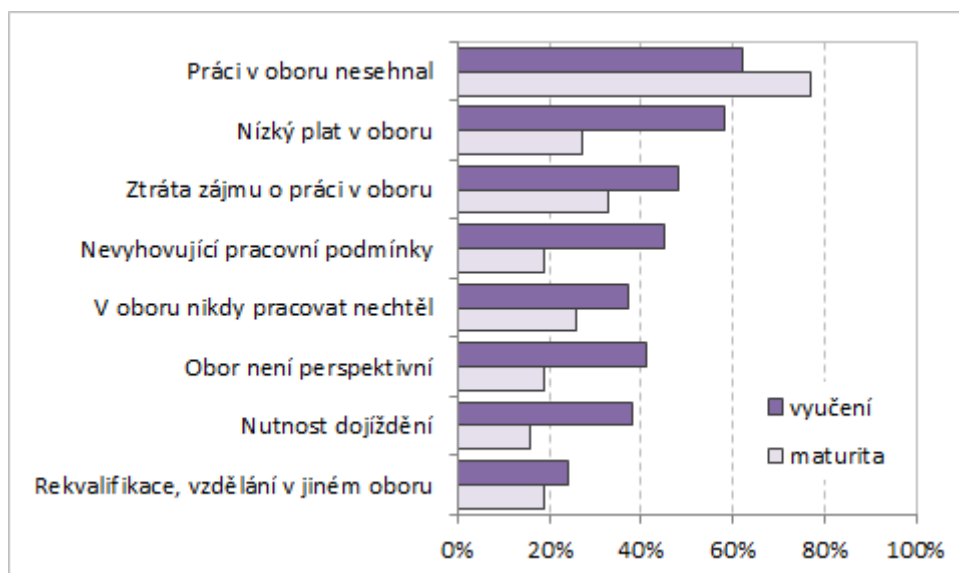

Pozn.: v % odpovědí rozhodně + spíše ano

Mezi **vyučenými** jsou z pohledu absolventů nejfrekventovanějšími důvody odchodu do jiného oboru **problémy se získáním práce v oboru** (62 %) a **nízké platové ohodnocení** (58 %). Vyšší zastoupení v odpovědích mají také důvody, jako ztráta zájmu o práci v oboru (48 %), nevyhovující pracovní podmínky (45 %) a názor, že obor není perspektivní (41 %).

Absolventi na **maturitní úrovni** označili jako jednoznačně nejvýraznější důvod pro odchod do jiného oboru tvrzení, že **nesehnali práci v oboru** (77 %). Další příčiny práce v jiném oboru jsou maturanty zmiňovány mnohem méně, např. ztráta zájmu o obor (33 %) a nízký plat v oboru (27 %) a nezájem pracovat v oboru (26 %) – viz obr. 6.3.

Obr. 6.3: Důvody pro práci v jiném oboru – absolventi s vyučením a maturitou

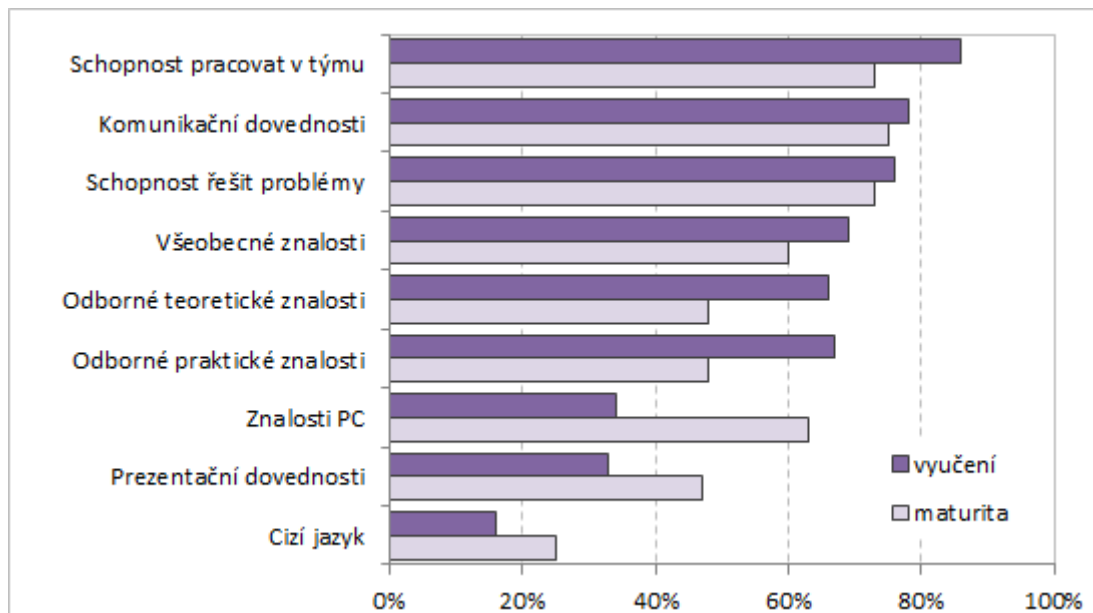
Pozn.: v % odpovědí rozhodně + spíše ano

U absolventů s maturitou je tedy jednoznačně dominantním důvodem pro práci v jiném oboru problém sehnat zaměstnání v oboru. Ukazuje se tak, že **současná ekonomická situace a stav na trhu práce vedou u absolventů s maturitou častěji k nutnosti odcházet za prací do jiných oborů vzdělání. U absolventů s vyučným listem se jedná spíše o mix několika faktorů.** Důvodem pro jejich zaměstnání v jiných oborech není tedy jen absolutní nedostatek pracovních míst v oboru, ale také nevyhovující pracovní a finanční podmínky z pohledu absolventů s vyučným listem, což následně vede ke ztrátě zájmu o práci v oboru.

6.3 Využití získaných dovedností z pohledu absolventů

Z hlediska vzdělávání i úspěšného začlenění absolventů na trh práce je také přínosné zjistit, jaké získané kompetence absolventi ze svého pohledu v zaměstnání nejvíce využívají.

Obr. 6.4: Které dovednosti absolventi s výučním listem a s maturitou ve svém prvním zaměstnání rozhodně nebo spíše využili (% odpovědí)

Ze získaných výsledků vyplývá, že nejvíce využívanými kompetencemi v prvním zaměstnání u **absolventů oborů s výučním listem** jsou **schopnost pracovat v týmu** (označilo 86 % dotazovaných absolventů), **komunikační dovednosti** (78 %) a **schopnost řešit problémy** (76 %). Až za nimi následují **všeobecné znalosti** (69 %), **odborné praktické dovednosti** (67 %) a **odborné teoretické znalosti** (66 %). Přitom potřebu odborných praktických i teoretických znalostí označili absolventi učebních oborů mnohem častěji než absolventi s maturitou.

Na maturitní úrovni vzdělání jsou podstatné z hlediska využití v prvním zaměstnání zejména **komunikační dovednosti** (75 %), **schopnost řešit problémy a pracovat v týmu** (oba 73 %). Jako další kompetence, které absolventi s maturitou využili ve svém prvním zaměstnání, byly častěji označeny **práce s počítačem** (63 %) a **všeobecné znalosti** (60 %). Ve srovnání s absolventy s výučním listem pak absolventi s maturitou mnohem častěji využili znalosti práce na počítači, prezentační dovednosti a cizí jazyk. To odpovídá i charakteru přípravy v maturitních oborech.

Z výsledků analýz zároveň poněkud překvapivě vyplývá, že klíčové kompetence - jako schopnost pracovat v týmu, řešit problémy, komunikační dovednosti a rovněž i všeobecné znalosti - jsou velmi často využívány nejen u absolventů s maturitou, ale i s vyučením. Toto hodnocení je sice založeno na subjektivním vyjádření absolventů, i přesto se zdá, že **trend většího důrazu na tzv. měkké dovednosti se nevztahuje jen na maturitní a terciární vzdělávání, ale i na učební úroveň.**

Další informace, souhrny i metodologii k tématu můžete najít v publikacích věnovaných výsledkům z dotazníkového šetření absolventů škol uskutečněného v roce 2012. Doposud vyšla jedna publikace:

TRHLÍKOVÁ, J.: *Využití kvalifikace absolventů středních škol na trhu práce. Zpráva ze šetření absolventů škol*. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2013. 38 stran, (dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-74>).

V průběhu roku 2014 bude z tohoto šetření vydána další publikace, kterou budeme moci najít na stránkách www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Publikace** → v podkapitole **Přechod absolventů ze škol na trh práce a do terciárního vzdělávání**. Najdete zde i starší publikace věnované přechodu absolventů škol na trh práce, které vycházely z dotazníkového šetření absolventů škol v minulých letech.

Stručné výtahy a souhrny k tématu přechodu absolventů na trh práce z pohledu samotných absolventů jsou uvedeny také na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Využití vzdělání** → v podkapitole **Využívají absolventi škol své vzdělání?**, nebo v záložce **Vzdělávání a volba oboru** → v podkapitolách **Volba a vztah k oboru** a **Hodnocení vzdělání** (informace o spokojenosti absolventů s výběrem oboru a se získanými kompetencemi).

7. Potřeby a názory zaměstnavatelů na připravenost absolventů škol

V této kapitole budou představeny dílčí výsledky z dotazníkového šetření mezi zaměstnavateli, v kterém byly zjišťovány jejich personální potřeby, jejich názory na připravenost absolventů škol pro pracovní uplatnění či postoje zaměstnavatelů k přijímání a nepřijímání absolventů škol. Uvedené výsledky se vztahují jen k těm zaměstnavatelům, jejichž působení souvisí převážně s elektrotechnickými činnostmi.

7.1 Požadované dovednosti u absolventů ze strany zaměstnavatelů

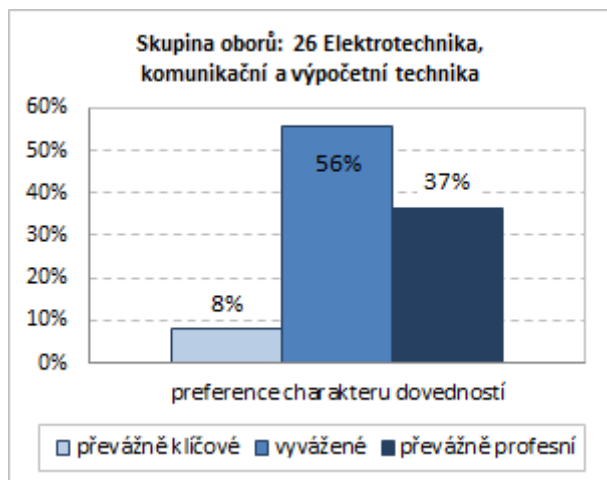
► Klíčové dovednosti nebo odbornost?

Pro plynulý přechod absolventů ze škol na trh práce je důležité, aby absolventi byli připraveni především na požadavky a potřeby budoucích zaměstnavatelů a aby jejich znalosti, schopnosti a dovednosti (tzv. kompetence) nejvíce a nejpřesněji odpovídaly tomu, co od nich potenciální zaměstnavatelé očekávají. Kompetence lze přitom rozdělit na profesní a klíčové.

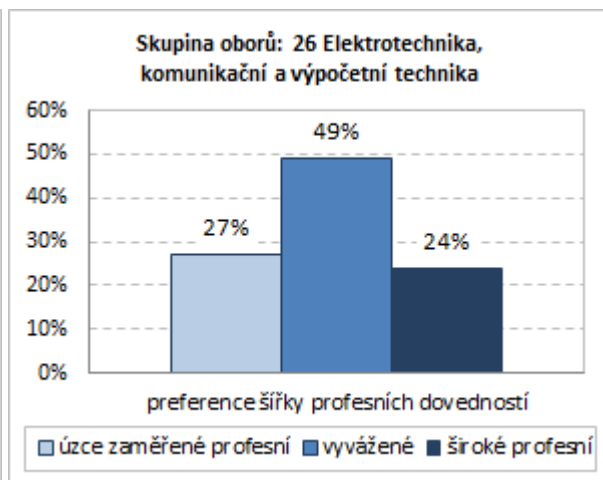
Profesní kompetence jsou úzce svázány s konkrétní odborností a jejich zvládnutí umožňuje, případně usnadňuje výkon určitých profesí či povolání. **Klíčové kompetence** jsou pojímány jako kombinace znalostí, dovedností a postojů, které všichni potřebují ke svému osobnímu naplnění a rozvoji, aktivnímu občanství, sociálnímu začlenění i pro pracovní život.

Z výsledků šetření vyplývá, že zaměstnavatelé v oblasti elektrotechnika (skupiny oborů 26 Elektrotechnika, komunikační a výpočetní technika) nejčastěji **upřednostňují u svých zaměstnanců vyváženost mezi profesními a klíčovými dovednostmi**. Obecně s tím, jak získávají na významu kvalifikace přesahující jednotlivé profese a jak se mění i požadavky na práci, roste i důraz kladený na klíčové kompetence. Jejich zvládnutí přispívá k větší flexibilitě pracovníků. Zde se ovšem projevuje vliv oborového zaměření firem a i nadále velká část zaměstnavatelů preferuje více profesní vědomosti a dovednosti, neboť je považují za nezbytné pro výkon řady povolání v elektrotechnickém průmyslu.

Obr. 7.1: Preference zaměstnavatelů mezi profesními a klíčovými dovednostmi při přijímání nových pracovníků

Obr. 7.2: Míra šířky profesního záběru vhodná u nových pracovníků vzhledem k důležitosti pro firmu zaměstnavatele

► **Hluboké a úzké profesní dovednosti, nebo široké profesní dovednosti?**

V reakcích zaměstnavatelů mírně převažovaly odpovědi preferující spíše úzce zaměřené profesní dovednosti nad odpověďmi korespondujícími s širokými profesními dovednostmi. **Hodnota celkového průměru 3,44** vypovídá o mírně **větším důrazu** kladeném na **úzce zaměřené profesní dovednosti** (střed tvořila na škále hodnota 3,5).

► **Kompetence, které zaměstnavatelé považují za důležité**

Nároky zaměstnavatelů souvisí s dosaženým vzděláním pracovníků, tzn., že **s rostoucí úrovní vzdělání přikládají zaměstnavatelé jednotlivým kompetencím větší význam**. Za nejdůležitější znalosti, dovednosti a schopnosti zaměstnavatelé v oblasti elektrotechniky označili:

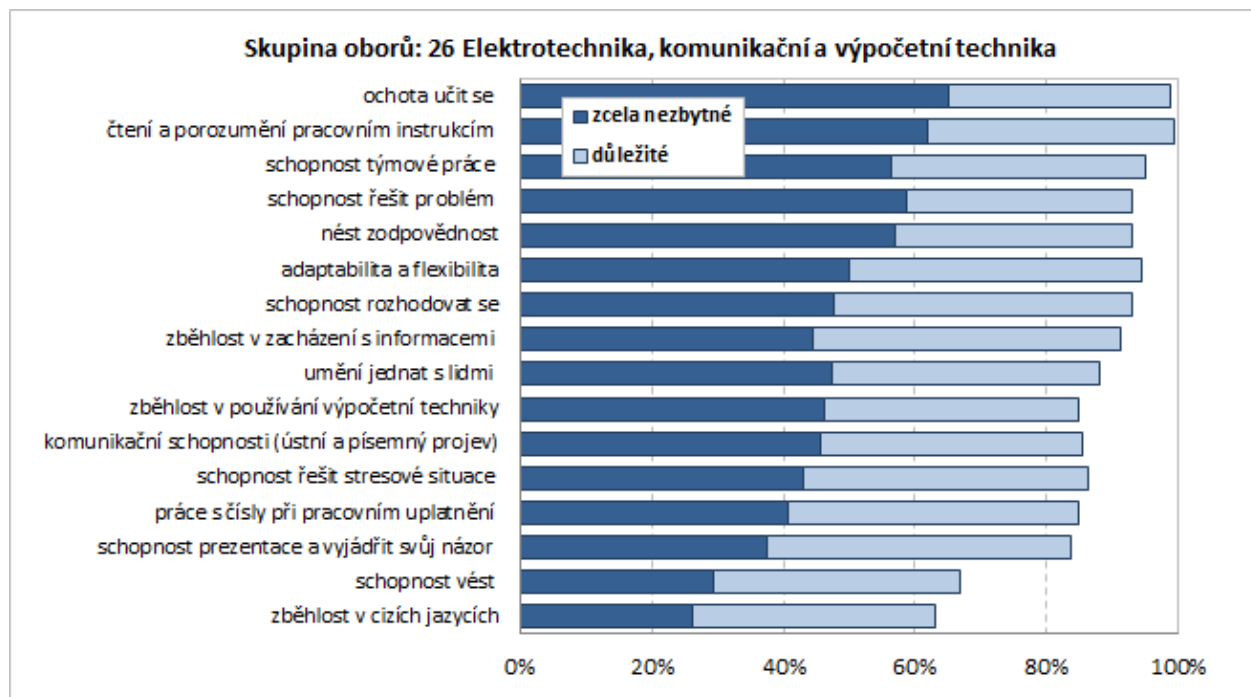
- ochotu učit se
- čtení a porozumění pracovním instrukcím
- schopnost týmové práce
- schopnost řešit problém

Nejnižší požadavky na vybavenost klíčovými dovednostmi mají zaměstnavatelé na **zaměstnance se středním vzděláním s výučním listem**. Vyplývá to už ze samotného charakteru pozic, které tito pracovníci nejčastěji zastávají (manuální a odborné dělnické profese či provozní pracovníci). Očekávají od nich zejména schopnost **čtení a porozumění pracovním instrukcím** a **ochotu učit se**. Dále také **schopnost týmové práce** a **schopnost nést zodpovědnost**.

Na **zaměstnance se středním odborným vzděláním s maturitou** jsou kladeny vyšší nároky. Souvisí to s charakterem pracovních pozic, které bývají obsazovány těmito pracovníky. Jde o pozice spojené s přísnějšími požadavky na větší samostatnost, zodpovědnost, schopnost se rozhodovat a řešit problém. Největší důraz je kladen na **ochotu učit se** a **čtení a porozumění pracovním instrukcím**. Dále na **schopnost řešit problém** a **nést odpovědnost**.

Nejvyšší úroveň vybavenosti klíčovými kompetencemi očekávají zaměstnavatelé od **pracovníků s vysokoškolským vzděláním**. Všechny klíčové kompetence hodnotí v případě vysokoškoláků jako zcela nezbytné nebo důležité. Nejvíce jsou zdůrazňovány **schopnost řešit problém** a **schopnost nést zodpovědnost**. Za relativně nejméně důležité kompetence označili zaměstnavatelé zběhlost v cizích jazycích a schopnost vést.

Obr. 7.3: Důležitost klíčových kompetencí podle zaměstnavatelů (v % odpovědí)

Pozn.: Řazeno podle váženého průměru, tj. celkové důležitosti.

Informace o tom, jak zaměstnavatelé hodnotí důležitost vybraných klíčových kompetencí, naleznete na stránce [Důležitost kompetencí pro zaměstnavatele v jednotlivých sektorech národního hospodářství](http://www.infoabsolvent.cz/TematickyKatalog/DStranka.aspx?KodStranky=4.1.01)⁶ na www.infoabsolvent.cz, údaje jsou uvedeny na úrovni sektorů, v kterých zaměstnavatelé převážně působí.

► Klíčové kompetence, na jejichž rozvoj by se měly školy více zaměřit

Zaměstnavatelé měli možnost vyjádřit se také k tomu, na jaké klíčové kompetence by se podle nich měly školy více zaměřit. I když se předpokládá, že v odpovědích zaměstnavatelů se promítnou právě jejich vlastní zkušenosti, odpovědi se nemusejí vztahovat jenom k danému odvětví, v němž firmy působí. Otázka byla definována obecně a zaměstnavatelé měli možnost vyjádřit se ke všem úrovním vzdělání.

Firmy působící v oblasti ekonomie doporučují při **vzdělávání vyučených** více zaměřit pozornost na rozvoj schopnosti a **ochoty učit se, číst a porozumět pracovním instrukcím** a **nést zodpovědnost**. Další výrazný podíl zaměstnavatelů požaduje zlepšení přípravy směřující k rozvoji **schopnosti řešit problém**.

Nejvyšší požadavky na rozvoj klíčových dovedností mají zaměstnavatelé u **studentů maturitních oborů**, z čehož se dá usoudit, že právě u absolventů maturitních oborů spatřují největší nedostatky v oblasti klíčových dovedností. Deklarována je zejména potřeba zaměřit

⁶ Dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/TematickyKatalog/DStranka.aspx?KodStranky=4.1.01>

více pozornosti na rozvoj **komunikačních schopností, ochoty učit se** a schopnosti **nést zodpovědnost**. Pozornost doporučují zaměřit i na rozvoj **zběhlosti v cizích jazycích, schopnosti řešit problém, umění jednat s lidmi** a **schopnosti rozhodovat se**.

V případě **vysokoškoláků** figuruje na předních místech nutnost většího rozvoje **schopnosti vést, umění jednat s lidmi** a **schopnost řešit problém**. Značný důraz je kladen také na rozvoj **schopnosti řešit stresové situace** a **nést odpovědnost**.

Tab. 7.1: Klíčové kompetence, na jejichž rozvoj by se měly školy více zaměřit (v % odpovědí)

klíčové kompetence	vyučení	střední s maturitou	VŠ	celkem
ochota učit se	66,2%	75,0%	48,5%	63,2%
nést zodpovědnost	61,8%	72,1%	52,9%	62,3%
schopnost řešit problém	52,9%	69,1%	55,9%	59,3%
umění jednat s lidmi	44,1%	67,6%	55,9%	55,9%
komunikační schopnosti (ústní a písemný projev)	38,2%	76,5%	51,5%	55,4%
schopnost týmové práce	50,0%	61,8%	51,5%	54,4%
schopnost řešit stresové situace	45,6%	55,9%	52,9%	51,5%
schopnost prezentace a vyjádřit svůj názor	39,7%	63,2%	48,5%	50,5%
schopnost rozhodovat se	36,8%	67,6%	45,6%	50,0%
čtení a porozumění pracovním instrukcím	61,8%	51,5%	29,4%	47,5%
zběhlost v zacházení s informacemi	41,2%	57,4%	41,2%	46,6%
zběhlost v cizích jazycích	17,6%	70,6%	50,0%	46,1%
adaptabilita a flexibilita	38,2%	54,4%	42,6%	45,1%
zběhlost v používání výpočetní techniky	35,3%	58,8%	35,3%	43,1%
schopnost vést	13,2%	50,0%	60,3%	41,2%
práce s čísly při pracovním uplatnění	38,2%	47,1%	35,3%	40,2%
jiné	8,8%	10,3%	10,3%	9,8%

7.2 Charakteristiky přijímání absolventů do zaměstnání z pohledu zaměstnavatelů

► Kritéria ovlivňující přijetí pracovníka s praxí a absolventa

Zaměstnavatelé působící v oblasti elektrotechniky kladou při **přijímání absolventů** největší důraz na:

- zájem o práci a chuť pracovat
- ochotu se dále vzdělávat
- pracovní nasazení
- schopnost týmové práce

V případě pracovníků s pracovními zkušenostmi rozhoduje především charakter předchozí praxe a profesní zkušenosti, orientace v oboru a zájem o práci. Na požadované vzdělání kladou firmy větší důraz v případě absolventů, u pracovníků s praxí je podle zaměstnavatelů již důležitější předchozí praxe než vzdělání.

Tab. 7.2: Kritéria pro přijetí zaměstnanců (struktura získaných odpovědí)

Kritéria pro přijetí zaměstnanců (podíl firem s tímto požadavkem)			
u absolventů		u pracovníků s praxí	
zájem o práci, chuť pracovat	90,2%	předchozí praxe, profesní zkušenosti	90,2%
ochota dále se vzdělávat	86,9%	odborná kvalifikace, orientace v oboru	80,3%
pracovitost, pracovní nasazení	68,9%	zájem o práci, chuť pracovat	80,3%
schopnost týmové práce	65,6%	ochota dále se vzdělávat	77,0%
odborná kvalifikace, orientace v oboru	60,7%	pracovitost, pracovní nasazení	77,0%
požadované vzdělání	60,7%	schopnost týmové práce	68,9%
komunikativnost	60,7%	reference	67,2%
důslednost	59,0%	samostatnost	67,2%
flexibilita	57,4%	ochota nést odpovědnost	63,9%
samostatnost	54,1%	řidičské oprávnění	60,7%
ochota nést odpovědnost	54,1%	důslednost	60,7%
znalost jazyků	52,5%	flexibilita	59,0%
řidičské oprávnění	52,5%	komunikativnost	57,4%
reference	31,1%	požadované vzdělání	29,5%
předchozí praxe, profesní zkušenosti	8,2%	znalost jazyků	27,9%
jiné	1,6%	jiné	0,0%

► Proč zaměstnavatelé přijímají absolventy škol?

Většina firem působících v oblasti elektrotechniky se přijímání absolventů nevyhýbá, v některých případech jsou absolventi dokonce preferováni (v 22 %).

Obr. 7.4: Důvody přijímání absolventů škol z pohledu zaměstnavatelů

Hlavním důvodem firem pro rozhodnutí přijmout absolventy je jejich **nezatíženost předchozími pracovními návyky** a jejich **ochota se dále vzdělávat**. Zaměstnavatelé oceňují také jejich flexibilitu, dovednosti v práci s počítačem, ale i jejich nižší mzdové nároky, originalitu nápadů a lepší jazykovou vybavenost.

Méně častými důvody jsou případné finanční stimuly (dotace na mzdové náklady poskytované úřadem práce).

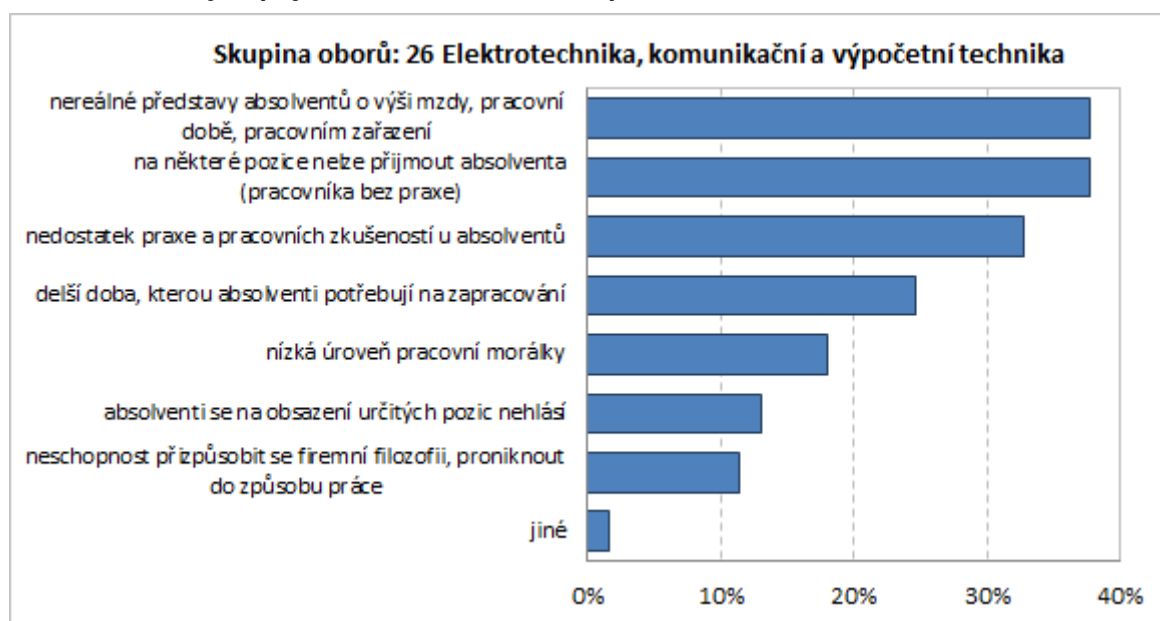
► Jaké jsou důvody nepřijímání absolventů?

Ačkoli významná část firem je otevřená vůči přijímání absolventů, část zaměstnavatelů se přesto absolventům spíše vyhýbá (8 %).

Hlavními důvody, proč zaměstnavatelé nepřijímají absolventy, jsou **nereálné představy absolventů o výši mzdy, pracovní době nebo pracovním zařazení**. Část zaměstnavatelů se domnívá, že **na některé pozice ani nelze absolventa přijmout**, protože pro výkon dané profese je nezbytná praxe. Firmy považují za častý důvod k nepřijetí absolventa také **nedostatek praxe a pracovních zkušeností** a s tím související i **delší dobu, kterou absolventi potřebují na zapracování**.

Část zaměstnavatelů má i negativní zkušenost s **nízkou úrovní pracovní morálky absolventů**, a z toho důvodu se jejich přijetí spíše vyhýbá. Objevuje se zde také názor řady zaměstnavatelů, že **absolventi o jisté pracovní pozice nejeví zájem** a nehlásí se na ně. Spíše okrajově se stává, že firma absolventy nepřijme kvůli jejich neschopnosti přizpůsobit se firemní filozofii či proniknout do způsobu práce.

Obr. 7.5: Důvody nepřijímání absolventů škol z pohledu zaměstnavatelů

► Poptávka po profesích či oborech vzdělání na trhu práce

7.3 Poptávka po profesích či oborech vzdělání na trhu práce

nedostatkové profese či obory vzdělání	počet
pracovník IT, výpočetní techniky	9
elektromontér, elektřikář	7
elektromechanik	4
strojní mechanik, zámečník	4
mechanik elektronik, elektrotechnik	4
prodavač - elektrotechnické zboží	4
technik, technický pracovník (obecně)	4
obráběč kovů	3
obchodník - elektrotechnické zboží	3

Nedostatek pracovníků určitých profesí pociťuje 64 % firem z oblasti elektrotechnika, z toho 97 % se vyjádřilo i konkrétně vyjmenováním profesí či oborů vzdělání, u kterých se potýkají s jejich nedostatkem.

Firmy nejvíce postrádají **pracovníky IT a výpočetní techniky, elektromontéry, elektromechaniky**. Chybí jim ale i **strojní mechanici, mechanici elektronici, prodavači elektrotechnického zboží a technici** (zde

jsou zahrnuté technické profese bez bližší specifikace, tj. neznáme ani oborové zaměření).

Zaměstnavatelé byli požádáni, aby se pokusili stanovit obory vzdělání, po kterých bude podle jejich názoru na trhu práce poptávka v dalších letech. Měli možnost vyjádřit se k více oborům, a to nejen z odvětví, ve kterých působí. Do jisté míry se zde projevuje přímá vazba mezi oborovým zaměřením firem a profesemi, po kterých bude v příštích letech poptávka.

Za profese, po kterých bude v příštích letech poptávka, lze podle vyjádření zaměstnavatelů označit především **pracovníky IT** (uváděno informační technologie, výpočetní technika, programátoři), **elektrotechniky**, **techniky** (blíže nespecifikováni), **pracovníky se strojírenským vzděláním**, **strojní mechaniky** a **řemeslníky** různého charakteru (nebyli přesněji specifikováni).

perspektivní profese či obory vzdělání	počet
pracovník IT, výpočetní techniky	24
elektrotechnik	17
technik, technický pracovník (obecně)	8
Strojírenství a strojírenská výroba	7
strojní mechanik, zámečnick	6
řemeslník (obecně)	6
instalatér	5
marketing, management	5
Ekonomika	4
strojní inženýr	4
obráběč kovů	4

Informace v této kapitole vychází z dotazníkového šetření mezi zaměstnavateli, které uskutečnil Národní ústav pro vzdělávání v rámci projektu VIP Kariéra II – KP v roce 2012. Některé výsledky z tohoto šetření již byly zpracovány a vydány v publikacích:

DOLEŽALOVÁ, G. – VOJTĚCH, J.: *Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol – šetření v sekundárním sektoru*. Praha: NÚV, 2013 (dostupné na: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-79>).

Další výsledky z tohoto dotazníkového šetření budou publikovány v roce 2014. Všechny publikace budou umístěny také na stránkách www.infoabsolvent.cz v sekci Absolventi a trh práce → v záložce **Publikace** → v podkapitole **Potřeby trhu práce, uplatnění absolventů škol na trhu práce**.

Další informace, souhrny i metodologii k tématu potřeb zaměstnavatelů jsou uvedeny také na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Požadavky zaměstnavatelů** → v podkapitole **Kompetence důležité pro zaměstnání** a **Charakteristiky přijímání do zaměstnání**.

8. Trh práce a zaměstnanost v ČR a EU

Pro komplexní pohled na potřeby trhu práce je potřeba se podívat i na dlouhodobější vývoj zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích či profesních skupinách. Ten totiž může napovědět, jak se může zaměstnanost v dílčím segmentu vyvíjet dál. Národní ústav pro vzdělávání má zpracovanou obsáhlou studii zaměřenou na analýzy změn trhu práce v ČR a EU a nastínění možného vývoje potřeb na trhu práce v ČR.

Výchozí publikace:

LEPIČ, M., KOUCKÝ J.: *Kvalifikační potřeby trhu práce - Analýzy proměn trhu práce v ČR a EU, jejich trendy a faktory a projekce vývoje kvalifikačních potřeb pracovního trhu v ČR*.

Praha: NÚV, 2012. 80 stran,

(dostupné na: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-79>).

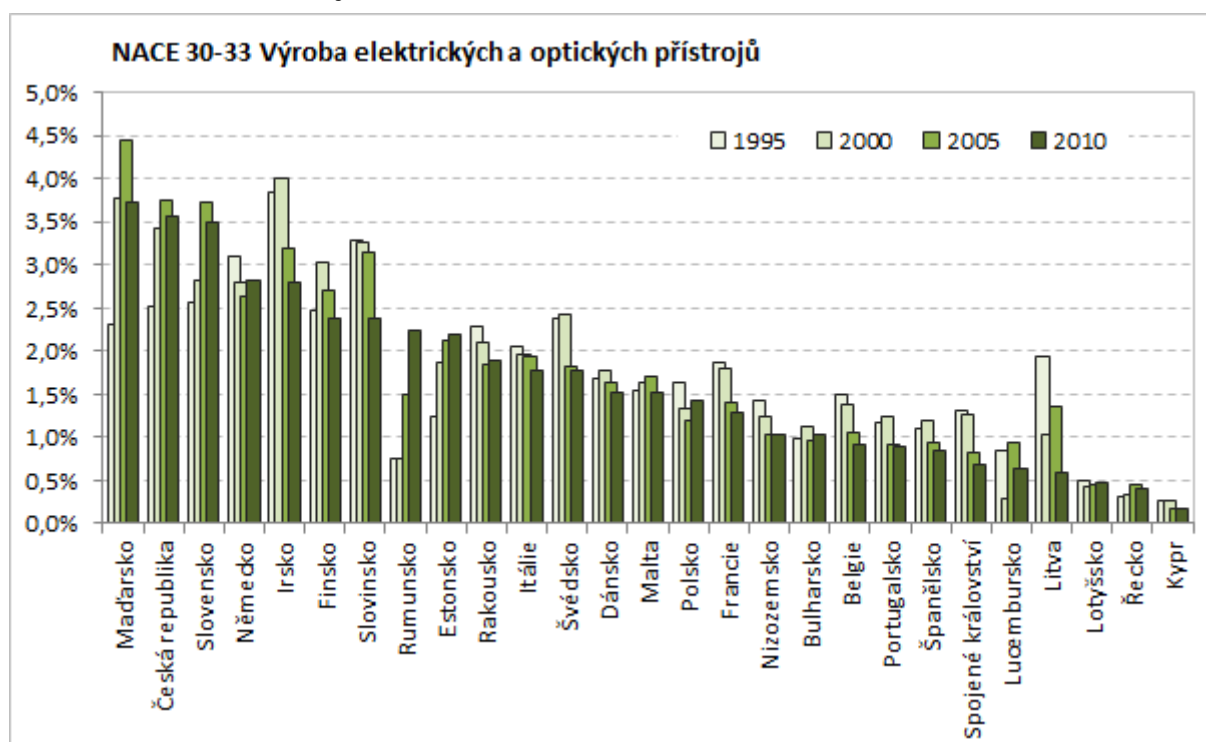
Kromě této publikace byly vytvořeny také reporty za 24 hospodářských odvětví a za 60 profesních seskupení. Všechny tyto materiály lze nalézt na stránkách www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Zaměstnanost** → v podkapitole **Vývoj zaměstnanosti v ČR a EU**.

8.1 Zaměstnanost podle odvětví

Odvětví elektrotechniky prezentuje hlavně část průmyslového sektoru označená jako **Výroba elektrických a optických přístrojů**. Toto odvětví v České republice významně rostlo na přelomu tisíciletí díky zahraničním investicím a zavádění moderních technologií do výroby. Od roku 1995 se zvýšil počet pracovníků v odvětví **Výroba elektrických a optických přístrojů** o téměř 54 tisíc, tedy téměř o 41 %, a v roce 2010 v něm tak v ČR bylo zaměstnáno 184 tisíc osob. Podíl odvětví na celkové zaměstnanosti vzrostl oproti roku 1995 z 2,5 % na **3,6 %**, ovšem v roce 2005 to bylo dokonce 3,8 %. V posledních letech je totiž i toto odvětví poznamenáno hospodářskou krizí.

I kvůli tomuto růstu je v porovnání s ostatními zeměmi EU podíl odvětví **Výroba elektrických a optických přístrojů** na celkové zaměstnanosti v České republice **výrazně nadprůměrný**, neboť v průměru EU činí stejný údaj něco málo přes 1,7 % z celkové zaměstnanosti. Okolo 3,5 % zaměstnaných v odvětví Výroba elektrických a optických přístrojů má kromě České republiky také Maďarsko a Slovensko.

Obr. 8.1: Podíl zaměstnaných v daném odvětví v zemích EU

► Vývoj do roku 2020

V příštích letech lze očekávat další pozvolný nárůst počtu zaměstnaných v tomto odvětví v ČR. V roce 2020 by podle prognóz mělo být zaměstnáno v odvětví Výroba elektrických a optických přístrojů 186 tisíc osob, což je **o 2 tisíce více** než v roce 2010. Nejvýrazněji by se měl zvýšit počet zaměstnaných osob ve skupině povolání Obsluha automatických montážních linek a průmyslových robotů, Vedoucí pracovníci výrobních, provozních a jiných

dílčích celků velkých organizací a podniků a Technici ve fyzikálních, technických a příbuzných oborech. Naopak pokles počtu pracovních míst se očekává především pro Montážní dělníky a ve skupině povolání Mechanici, seřizovači, opraváři elektrických a elektronických zařízení a přístrojů.

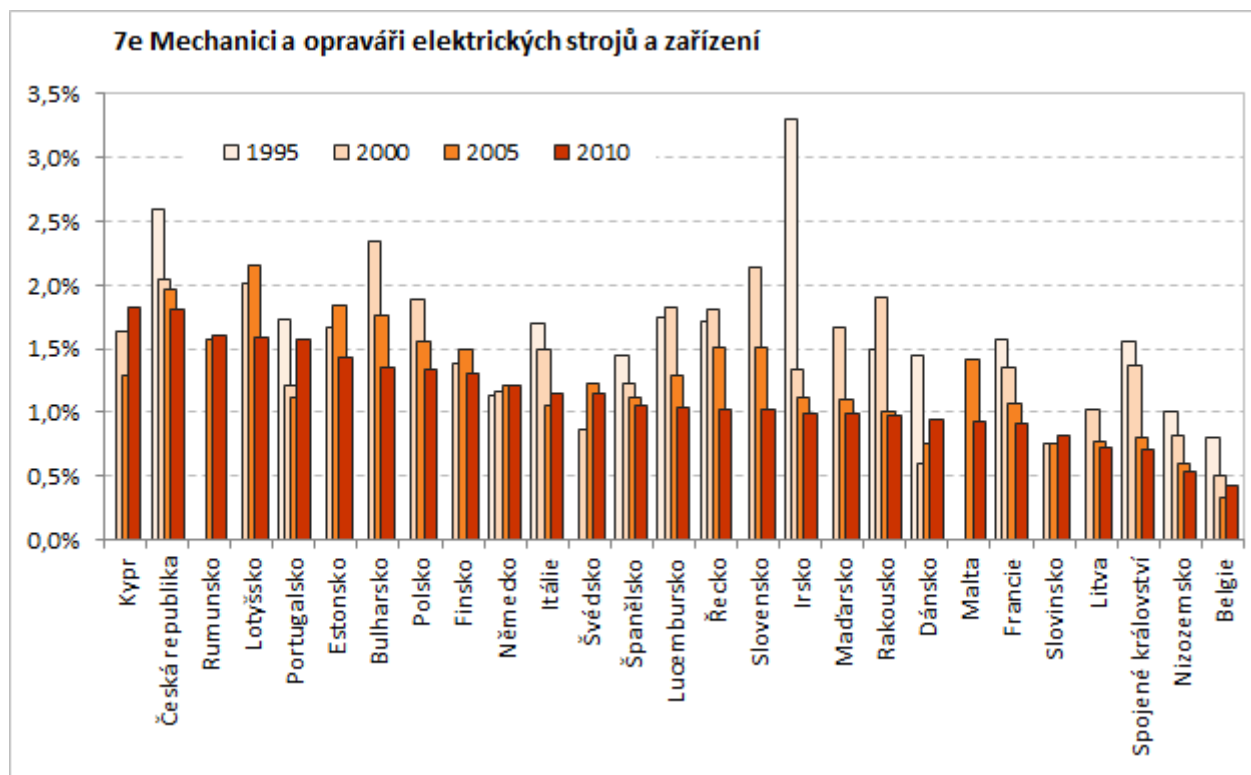
Neznamená to však, že během příštích let bude zapotřebí obsadit pouze tyto dva tisíce nových pracovních míst. V odvětví totiž do roku 2020 v důsledku odchodu do důchodu opustí své pracovní místo zhruba 32 tisíc osob. Do roku 2020 má být tedy v ČR v odvětví Výroba elektrických a optických přístrojů nově **obsazeno až zhruba 34 tisíc pracovních míst**. Skutečný počet uvolněných míst však bude v reálu nižší, ať už vlivem zvýšení věku odchodu do důchodu, vyšší zaměstnanosti důchodců či zánikem míst v důsledku technologického pokroku.

8.2 Zaměstnanost podle profesních skupin

V odvětví **Výroba elektrických a optických přístrojů** byli v roce 2010 zaměstnanci tvořeni z téměř 25 % montážními dělníky, druhou největší skupinu se zastoupením 12,5 % pak tvořili **Mechanici a opraváři elektrických strojů a zařízení**. Právě pro tuto skupinu profesí je připravována většina absolventů elektrotechnických oborů na úrovni středních škol.

V roce 2010 bylo v ČR zaměstnáno téměř 93 tisíc osob v profesní skupině **Mechanici a opraváři elektrických strojů a zařízení**, což je o 8 tisíc méně než v roce 2000. Podíl této profesní skupiny na celkové zaměstnanosti v ČR se za uvedené období tedy snížil z 2,0 % na **1,8 %**. V celé EU 27 tvořily v roce 2010 osoby s touto profesní skupinou pak 0,9 % ze všech zaměstnaných. Česká republika je společně s Kyprem na čele v podílu zaměstnaných osob v profesní skupině Mechanici a opraváři elektrických strojů a zařízení.

Obr. 8.2: Podíl zaměstnaných v daném profesním seskupení v zemích EU

Mechanici a opraváři elektrických strojů a zařízení však působí v různých odvětvích ekonomiky. Největší podíl z nich, téměř **25 %**, pracuje v odvětví **Výroba elektrických a**

optických přístrojů. Mezi další odvětví, kde jsou zaměstnáni Mechanici a opraváři elektrických strojů a zařízení, můžeme zmínit Velkoobchod, maloobchod a opravy (11,5 %) a Stavebnictví (10 %).

► Vývoj do roku 2020

Lze očekávat, že změny ve struktuře odvětví, které nastanou v ekonomice ČR do roku 2020 společně s vnitřní změnou profesních struktur uvnitř jednotlivých odvětví, způsobí další snížení počtu zaměstnaných osob s touto profesní skupinou. V roce 2020 bude dle prognózy v ČR zaměstnáno jen necelých 83 tisíc lidí jako Mechanici a opraváři elektrických strojů a zařízení, tedy téměř **o 10 tisíc méně** než v roce 2010. Neznamená to však, že během příštích let nevznikne potřeba obsadit žádná pracovní místa. Do roku 2020 totiž v důsledku **odchodu do důchodu opustí své pracovní místo zhruba 25 tisíc osob** zaměstnaných v této profesní skupině. Skutečný počet uvolněných míst však bude v reálu nižší, ať už vlivem zvýšení věku odchodu do důchodu, vyšší zaměstnanosti důchodců či zrušením pracovních míst vlivem technologickému pokroku.

Pro podrobnější údaje o vývoji struktury zaměstnanosti v jednotlivých profesních seskupeních se podívejte na následující stránku, kde si můžete vybrat profesní skupinu, která Vás zajímá (<http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/4-4-03>).

Pro podrobnější údaje o vývoji struktury zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích se podívejte na stránku <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/4-4-02>, kde si můžete vybrat odvětví, které Vás zajímá.

9. Závěr

Odvětví **elektrotechniky** je spojeno s uskutečněním velkých strukturálních změn v posledních desetiletích i s ekonomickým rozmachem. Zahraniční investice směřovaly ve velké míře do staveb montážních hal na tzv. zelené louce nebo do restrukturalizace existujících firem prostřednictvím zavádění moderních výrobních technologií. V České republice tak vznikla nová centra elektrotechnické a elektronické výroby a s tím i poptávka po kvalifikovaných elektrotechnických pracovnících.

Počet absolventů elektrotechnických oborů na úrovni středních škol (bez nástaveb) **dlouhodobě klesá**, v roce 2013 jich úspěšně zakončilo studium 5,8 tisíc, resp. 7,5 tisíc včetně absolventů oboru Informační technologie. Počet absolventů elektrotechnických oborů s výučním listem se pohybuje na úrovni 2 tisíc, v případě oborů s maturitou a odborným výcvikem kategorie L0 se pak jedná přibližně o 1 tisíc absolventů.

Do roku 2010 bylo snížení počtu absolventů elektrotechnických oborů způsobeno spíše menším zájmem o tyto obory ze strany žáků, neboť se plynule snižoval podíl absolventů elektrotechnických oborů mezi absolventy středních škol (bez nástaveb). Od roku 2010 stojí za poklesem počtu absolventů elektrotechnických oborů hlavně **snížení počtu absolventů elektrotechnických oborů s maturitou a odborným výcvikem (kategorie L0). U dalších kategorií elektrotechnických oborů (E+H, M) počet absolventů výrazně neklesal** (platí při zahrnutí absolventů oboru Informační technologie ze skupiny 18 Informatické obory).

Ani v dalších letech nelze očekávat růst počtu absolventů elektrotechnických oborů **vzdělání**, což potvrzují údaje o počtech nově přijatých žáků do oborů středních škol (bez nástaveb). Další pozvolný pokles počtu absolventů elektrotechnických oborů však tentokrát

bude jednoznačně způsoben nepříznivým demografickým vývojem, neboť **podíl žáků přijatých do elektrotechnických oborů poslední 3 až 4 roky stagnuje okolo 5,4 %** (respektive 9,0 % při započtení žáků přijatých do informatických oborů). **Ukazuje se tak, že podpora a propagace technických oborů je alespoň u této skupiny oborů úspěšná.**

To znamená, že i v době, kdy klesá počet přijímaných žáků celkově, se daří přijímat do elektrotechnických oborů s výučním listem nové žáky alespoň ve stejném zastoupení jako v předchozích letech. Nejnižší podíl nově přijatých žáků do elektrotechnických oborů středních škol (bez nástaveb) se vyskytuje v Praze a Karlovarském kraji (pod 4 %).

Někteří absolventi maturitních elektrotechnických oborů vzdělání nepřechází na trh práce okamžitě, ale následně **pokračují ve studiu** na vyšších odborných nebo **častěji na vysokých školách**. Z absolventů elektrotechnických maturitních oborů **kategorie M** jich je **přijato do terciárního vzdělávání 74 %**, z absolventů **kategorie L0** pak **37 %** a **33 %** absolventů z **elektrotechnických nástavbových oborů vzdělání**. Většina z nich pokračuje ve vysokoškolském studiu elektrotechnických, výpočetně-technických, informatických a interdisciplinárních programů, nebo studuje další příbuzné technické obory. V prvních dvou letech však vysokoškolské studium ukončí **18 %** absolventů elektrotechnických oborů **kategorie M**, u kategorií **L0** a **L5** dokonce **29 – 32 %**.

Obecně lze říci, že maturanti ze skupiny oborů **Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika** se do terciárního vzdělávání hlásí nejvíce ze všech absolventů (v rámci každé kategorie) a vzhledem k vysoké úspěšnosti při přijímání je jich také **největší podíl přijatých ke studiu na VŠ** ve srovnání s jinými skupinami oborů. **Takže na trh práce ihned po škole přechází přibližně jen 26 % absolventů maturitních elektrotechnických oborů kategorie M** a **63 %** (resp. **67 %**) absolventů v kategoriích **L0** a **L5**.

A jak je to s **nezaměstnaností absolventů elektrotechnických oborů**? Jejich hodnoty kopírují trendy nezaměstnanosti absolventů škol celkově. Po roce 2008 se nezaměstnanost absolventů elektrotechnických oborů postupně zvyšovala vlivem ekonomické recese. V roce 2010 a 2011 došlo krátkodobě k zastavení růstu, aby v roce 2013 dosáhla nezaměstnanost absolventů prozatím svého maxima. **Nezaměstnanost absolventů elektrotechnických oborů všech kategorií vzdělání je tedy v roce 2013 nejvyšší v několikaleté své historii.** To je však dáno **obecným trendem napříč všemi skupinami oborů vzdělání** a celkovou nepříznivou situací pro absolventy na trhu práce umocněnou druhou vlnou recese.

V porovnání s jinými skupinami oborů lze konstatovat, že **nezaměstnanost absolventů elektrotechnických oborů vzdělání je dlouhodobě napříč všemi kategoriemi vzdělání podprůměrná**, v případě vyučených dokonce výrazně nižší než u vyučených celkem.

Z dotazníkového šetření absolventů bylo zjištěno, že **absolventi mají v závěru školy velký zájem pracovat ve vystudovaném nebo příbuzném oboru vzdělání**. Jen přibližně **12 %** absolventů s výučním listem a **10 %** absolventů s maturitou uvedlo, že už v době ukončení studia měli **záměr pracovat v jiném oboru, než jaký vystudovali**. Reálná situace po přechodu absolventů na trh práce však vypadá jinak. **Po třech letech od ukončení školy však pracuje ve vystudovaném či příbuzném oboru podle svých vyjádření jen 61 % vyučených absolventů a 49 % absolventů s maturitou.**

Z porovnání **shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním** z údajů Výběrového šetření pracovních sil vyplývá, že v elektrotechnickém odvětví je využívání vzdělání trochu odlišné od výpovědí absolventů celkem. Mezi zaměstnanými **absolventy elektrotechnických oborů s výučním listem** ve věku **20 – 24 let** jich **pouze 41 % pracuje**

v oborech, které se zcela nebo částečně shodují s jejich oborem, naopak 44 % jich pracuje ve zcela jiném oboru. Ze statistik je však zřejmé, že 71 % mladých absolventů elektrotechnických oborů s výučním listem pracuje jako Kvalifikovaní dělníci a výrobci.

V případě **absolventů elektrotechnických oborů s maturitou** jich pracuje **zcela nebo částečně ve shodě s vystudovaným oborem 63 %**, naopak 31 % pracuje v hrubé neshodě s vystudovaným oborem. Uplatnění absolventů elektrotechnických oborů s maturitou lze tedy z hlediska hodnocení shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání **hodnotit spíše příznivě**.

Důvodů pro práci v jiném oboru může být hned několik. Absolventi oborů s výučním listem, kteří pracují mimo obor, častěji jmenovali mix několika faktorů; nejfrekventovanější důvody však podle nich představují **nemožnost sehnat práci v oboru a nízký plat v oboru**, dále ještě **ztráta zájmu o práci v oboru a nevyhovující pracovní podmínky**. U absolventů maturitních oborů ovšem jednoznačně dominoval důvod, že **nesehnali práci v oboru**.

Zaměstnavatelé v elektrotechnickém odvětví se většinou nebrání přijímání absolventů, někdy je dokonce i preferují (přibližně 22 % zaměstnavatelů), neboť jsou **nezatíženi pracovními návyky**, jsou **flexibilní, ochotni se vzdělávat a umí lépe pracovat s počítači**. Na druhé straně však zaměstnavatelé uvádějí, že na **některé pozice není možné přijmout absolventa bez předchozí praxe**, že **absolventi mají nereálné představy o výši mzdy, pracovním zařazení či pracovní době a mají nedostatek praxe a pracovních zkušeností**. Pro některé je také nevýhodou delší doba potřebná na zapracování absolventů.

Odvětví elektrotechniky prezentuje hlavně část průmyslového sektoru označená jako **Výroba elektrických a optických přístrojů**. V tomto odvětví došlo v minulosti k nárůstu počtu zaměstnaných, až jejich podíl **překročil 3,7 %** ze všech zaměstnaných, což je podobně jako v případě Maďarska a Slovenska nejvíce v celé EU. Dopad hospodářské krize se však nevyhnul ani tomuto odvětví a počet zaměstnaných v daném odvětví se v posledních letech mírně snížil. Technologická automatizace výroby však vede i ke strukturální změně pracovních míst. Například podíl **mechaniků a opravářů elektrických strojů a zařízení** mezi zaměstnanými dlouhodobě pomalu klesá.

Podle prognóz vývoje zaměstnanosti do roku 2020 se sice očekává mírné zvýšení celkového počtu pracovníků v odvětví **Výroba elektrických a optických přístrojů**, ovšem ve skupině profesí **mechanici a opraváři elektrických strojů a zařízení** dojde podle odhadů k **dalšímu poklesu zaměstnanosti**. Noví pracovníci v elektrotechnickém odvětví budou však více než potřeba. Předpoklad naznačuje nutnost minimálně **obsadit uvolněná pracovní místa v důsledku odchodu pracovníků do důchodu**. Navíc díky technologickému vývoji se elektrotechnika, elektronika a automatizační technika stále více **prosazují i v celé řadě dalších odvětví průmyslu**.

Už v současnosti pociťuje nedostatek pracovníků v určitých profesích až 64 % firem z oblasti elektrotechniky – například pracovníky IT a výpočetní techniky, elektromontéry, elektromechaniky. Chybí jim ale i **strojní mechanici, mechanici elektrotechnici, prodavači elektrotechnického zboží a technici obecně**. Elektrotechnici a elektronici mají tedy relativně dobré vyhlídky na profesní uplatnění. Nároky na jejich odbornou způsobilost ovšem rostou a mění se v čase. Proto také zaměstnavatelé označují jako důležité kompetence u absolventů **ochotu učit se a schopnosti číst a porozumět pracovním instrukcím**.

Jak už bylo zmíněno, elektrotechnické obory na středních školách patří i díky podpoře a propagaci technických oborů k těm, kterým se v současnosti daří přijímat nové žáky minimálně ve stejném zastoupení jako v předchozích letech, i když v případě elektrotechnických oborů kategorie LO (s maturitou a odborným výcvikem) jejich podíl stále klesá. Vzhledem k demografickému vývoji však bude absolventů elektrotechnických oborů ubývat i v nejbližších letech. Navíc absolventi elektrotechnických oborů s maturitou ve velké míře nepřecházejí rovnou na trh práce, ale pokračují v dalším studiu na vysoké škole.

Elektrotechnické odvětví by se tedy mělo zaměřit - kromě podpory technického vzdělávání mezi mladšími žáky - i na to, aby se zvýšil podíl absolventů, kteří zůstanou pracovat v oboru. Zvláště absolventi elektrotechnických oborů s výučním listem často pracují jako kvalifikovaní dělníci a výrobci, ale nikoli ve shodě se svým oborem vzdělání. Přitom v době ukončení školy absolventi většinou mají zájem v oboru pracovat. Jako důvod absolventi často uvádějí nemožnost sehnat práci v oboru. To však nekoresponduje s celkem nízkou nezaměstnaností absolventů elektrotechnických oborů vzdělání ani s vyjádřením zaměstnavatelů o nedostatku kvalifikovaných elektrotechnických pracovníků. Zčásti je tento stav způsoben i tím, že absolventi mají jiné představy o práci v oboru, nevyhovuje jim plat či pracovní podmínky a navíc, že někteří zaměstnavatelé nechtějí přijímat absolventy bez praxe a pracovních zkušeností apod. Jako řešení se nabízí větší zapojení zaměstnavatelů do praktické přípravy; tak si mohou do budoucna zajistit kvalitnější pracovníky.

Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce

Vítáme Vás v Informačním systému ISA+, který Vám nabízí pomoc při hledání vzdělávací a profesní dráhy. Najdete zde všechny školy a obory vzdělávání, informace k přechodu na trh práce i do dalšího vzdělávání. Při výběru povolání Vám pomůže i Profi test nebo prezentace pracovních činností. Velkým přínosem je ISA+ pro žáky se zdravotním postižením i pro ty, kteří mají studijní problémy.

KAM NA ŠKOLU

obory, školy a profese

- [Výběr podle oboru](#)
- [Výběr podle školy](#)
- [Výběr podle povolání](#)
- [Výběr podle videa](#)
- [Výběr podle obrázků](#)
- [Profi test](#)

ABSOLVENTI ŠKOL A TRH PRÁCE

- [Vzdělávání a volba oboru](#)
- [Uplatnění vzdělání](#)
- [Požadavky zaměstnavatelů](#)
- [Nezaměstnanost](#)
- [Zaměstnanost](#)
- [Publikace](#)

BEZ BARIÉR až na trh práce

- [Volba školy pro žáky se ZP](#)
- [Absolventi se ZP a trh práce](#)
- [Předčasné odchody ze vzdělávání](#)
- [Statistické přehledy](#)

JAK NA TO

radý a doporučení

- [Jsem na základce](#)
- [Jsem na střední](#)
- [Jsem už dospělý](#)
- [Jsem poradce](#)

Výrazně inovovaný informační systém ISA+ pomáhá **žákům základních škol** při volbě oboru vzdělání a výběru střední školy, **žákům středních škol** při rozhodování o pokračování ve vzdělávání a při přechodu na trh práce, **výchovným-kariérovým poradcům a učitelům** při poskytování kariérového poradenství a výuce témat Úvodu do světa práce, **managementu škol** při úpravách vlastní vzdělávací nabídky a tvorbě školních vzdělávacích programů.

NEJVÝRAZNĚJŠÍ NOVINKY:

- možnost **výběru oborů i školních vzdělávacích programů (ŠVP)**,
- **nové videoukázky** – představují práci v technických profesích i přípravu na ně,
- **profi test** – pomůže žákům základních škol při výběru oblasti vzdělávání,
- **výběr podle obrázků** – poskytuje snadnější orientaci ve vzdělávací nabídce SŠ,
- **bez bariér až na trh práce** – nová sekce věnovaná problematice žáků se zdravotním postižením a tématu předčasných odchodů ze vzdělávání,
- **jak na to – rady a doporučení** – různé užitečné informace pro uživatele systému,
- **syntetické stránky** – obsahují soubor informací ke každé skupině oborů,
- **filtry vzdělávací nabídky** – podle zdravotního postižení, vzdálenosti od bydliště, formy studia, zřizovatele, ŠVP,
- **fulltextové vyhledávání** – najde na ISA+ odkazy související se zadaným výrazem.

O inovaci a obsah systému ISA+ se stará Národní ústav pro vzdělávání v rámci projektu MŠMT **Kariérové poradenství v podmínkách kurikulární reformy (VIP Kariéra II – KP)**, který je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.